

Wmo beleidsnota 2012 - 2015

OMZIEN NAAR ELKAAR

Wmo beleidsplan 2012-2015

Omzien naar elkaar

Hasselt / Staphorst 2012

Inhoud

Inhoud	3
1. Inleiding	5
1.1. Kader Wmo	5
1.2. Coalitieakkoorden 2011-2014	6
1.2.1. 'Naar een ondernemend Staphorst'	6
1.2.2. 'Samen verschil maken' Zwartewaterland	6
1.3. Proces	7
2. Externe oriëntatie	8
2.1 Invoering van de Wmo	8
2.2 De Kanteling	8
2.3 Welzijn Nieuwe Stijl	9
2.4 Bestuursakkoord	9
3. De gemeente, vier jaar later	10
3.1 Staphorst	10
3.2 Zwartewaterland	11
4. Visie op de Wmo	12
4.1 Beleidsuitgangspunten	12
4.2 Koppeling met andere beleidsterreinen	13
4.3 Prioriteiten	13
5. De visie uitgewerkt in prestatievelden	15
5.1 Sociale samenhang en leefbaarheid	15
5.2 Preventieve ondersteuning bij opgroeien en opvoeden	17
5.3 Informatie, advies en cliëntondersteuning	20
5.4 Stimuleren van vrijwilligerswerk en ondersteunen van mantelzorgers	23
5.5 Algemene voorzieningen	27
5.6 Individuele en collectieve voorzieningen	30

5.7 Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang	33
5.9 Prestatieveld 9: Verslavingsbeleid	36
5.10 Prestatieveld 10: Gezondheidsbeleid	38
6. Financiering	43
6.1 Dekking	43
6.2 Ontwikkelingen in de financiering	43
6.3 Risico's	44
7. Samenvatting.....	46

1. Inleiding

Voor u ligt het Wmo-beleidsplan 2012 - 2015 met de titel '*Omzien naar elkaar*'. Vanuit de samenwerking van de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland is het initiatief ontstaan het meerjarenbeleidsplan Wmo gezamenlijk te ontwikkelen¹. In de Wmo is vastgelegd dat gemeenten elke vier jaar een nieuw plan presenteren. Momenteel zijn er veel ontwikkelingen gaande met betrekking tot het overhevelen van taken vanuit het rijk / de provincie naar gemeenten². Omdat nog niet geheel duidelijk is hoe het takenpakket van de gemeente eruit zal zien, is het niet ondenkbaar dat er over twee jaar een aanpassing op het Wmo-beleid zal moeten plaatsvinden.

1.1. Kader Wmo

Sinds 1 januari 2007 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De wet maakt gemeenten verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning van burgers, met als doel dat burgers mee kunnen doen in de samenleving en waar mogelijk zelfredzaam zijn. De wet gaat ervan uit dat iedereen in principe zelfredzaam is en dat waar zij dat niet zijn, dan moeten zij worden gecompenseerd door gemeenten om wél tot zelfredzaamheid te komen. De Wmo kent echter geen verzekerd recht zoals in de AWBZ.

Wel verplicht de Wmo gemeenten samenhangend beleid te voeren om de participatie van haar burgers mogelijk te maken en te bevorderen. De gemeente geeft inhoud aan haar lokale beleid die aansluiting moet hebben met haar burgers. Burgers moeten dan ook betrokken worden bij de totstandkoming van het Wmo beleid. Omdat de Wmo lokaal wordt ingevuld, kunnen gemeenten uiteenlopend beleid voeren. De gemeenten Staphorst als Zwartewaterland sluiten met haar toekomstige beleid aan op 'De Kanteling'. De Kanteling is een opdracht voor alle gemeenten om de omslag te maken van claimgericht (voorzieningen en hulpmiddelen) naar resultaatgericht (participatie en zelfredzaamheid) werken (zie ook § 2.2.). Omdat beide gemeenten dezelfde koers varen, is het mogelijk een gezamenlijk beleidsplan te schrijven. De uitwerking kan echter wel verschillen. Immers, het startpunt van de gemeenten, de sociale kaart, het aanbod van voorzieningen, de sociale structuren kunnen verschillen en vragen dan om een andere uitwerking.

Door het invoeren van de Kanteling kunnen we inspelen op de ontwikkelingen van de toenemende vergrijzing, de toename van het aantal ondersteuningsvragen en het afgenomen Wmo-budget vanuit het Rijk. Dit om de Wmo nu en in de toekomst financieel beheersbaar te houden.

¹ Gemeente Dalfsen heeft ervoor gekozen om niet aan te sluiten bij het gezamenlijke beleidsplan Wmo 2012-2015.

² Onder andere: decentralisatie op het gebied van AWBZ, Jeugdzorg en Wet Werken naar Vermogen.

1.2. Coalitieakkoorden 2011-2014

1.2.1. 'Naar een ondernemend Staphorst'

Het streven is om de komende vier jaar in Staphorst niet te bezuinigen op de primaire zorg binnen de Wmo, hoewel kritisch gekeken moet worden naar de uitvoering hiervan (alternatieven onderzoeken). Het uitgangspunt is dat de burger moet kunnen participeren in de samenleving (compensatiebeginsel). Wat betreft woningaanpassingen wordt gestreefd naar een nauwere samenwerking met de woningstichting. Immers, een woningstichting heeft ook een sociale taak. Verder kan een gemeente niet zonder betrokken burgers, vrijwilligers en mantelzorgers. De gemeente Staphorst wil deze betrokkenheid dan ook waarderen en zo mogelijk stimuleren.

De ambitie van de coalitie gaat voor de komende jaren vooral uit naar het op orde houden van de meerjarenbegroting, dit ook als gevolg van de economische crisis. Schaarste dwingt namelijk tot het maken van keuzes. Versobering en verzelfstandiging van de voorzieningen zal noodzakelijk zijn.

1.2.2. 'Samen verschil maken' Zwartewaterland

De gemeente Zwartewaterland gaat de komende periode 'meer doen met minder'. Hier zijn concrete financiële taakstellingen voor geformuleerd. Het is de kunst om ondanks krappere budgetten de kwaliteit van de Wmo te waarborgen. De gemeente wil dit bereiken door het initiatief te leggen bij zorgvragers en aanbieders. Burgers en hun behoeften staan daarbij centraal. Burgers moeten worden ondersteund in het nemen van eigen verantwoordelijkheid en het benutten van eigen en alternatieve bronnen. De inzet van vrijwilligers en mantelzorgers is daarbij onontbeerlijk. Zelfredzaamheid en creatieve oplossingen om te komen tot maatwerk door het versterken van sociale contacten en samenwerking tussen maatschappelijke partners vormen daarbij de basis. Het college van Zwartewaterland preludeert met haar coalitieprogramma dan ook op de ontwikkeling van de kanteling.

Daarnaast wil de gemeente Zwartewaterland komen tot integraal beleid met daarbij invloed van de burger. De gemeente stuurt op kwaliteit en bevordert de samenwerking tussen onderwijs en maatschappelijke partners, onder meer op het gebied van jeugd, cultuur, sport en kinderopvang, werk en stages. Dit moet uitmonden in een passend, gevarieerd en geïntegreerd aanbod van voorzieningen en activiteiten.

1.3. Proces

Voor de totstandkoming van dit beleidsplan is eerst een gezamenlijke startnotitie geschreven die in september 2011 door beide gemeenteraden (ongewijzigd) is vastgesteld. Hierin zijn de visie en de beleidsuitgangspunten voor de komende vier jaar aangegeven. Om deze reden is de samenwerking tussen de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland dan ook ongewijzigd voortgezet wat resulteert in dit gezamenlijke Wmo-beleidsplan. Naast de startnotitie is tevens gebruik gemaakt van andere bronnen, zoals coalitieakkoorden, landelijke nota's, kamerbrieven en evaluatienota's.

In hoofdstuk 5 zijn de uitgangspunten gespecificeerd naar elk afzonderlijk prestatieveld, inclusief het toegevoegde prestatieveld 10: 'lokaal gezondheidsbeleid'. Omdat informatie en ervaringen uit de praktijk van groot belang zijn voor continuering en aanpassing van beleid, is gekozen voor het houden van themabijeenkomsten. Dit houdt in dat er voor elk prestatieveld van de Wmo een bijeenkomst is georganiseerd waar beleidsmakers, uitvoerenden uit de praktijk en/of vrijwilligers de mogelijkheid hebben gekregen mee te denken over het te formuleren beleid. In deze bijeenkomsten hebben wij stil gestaan bij de volgende vragen: 1) Waar staan we?, 2) Wat gaat goed?, 3) Wat moet anders?, 4) Waar willen we naar toe? en 5) Hoe komen we daar?

Aan de hand van deze vragen is invulling gegeven aan de prestatievelden in hoofdstuk 5. Door het betrekken van de verschillende partijen wordt het draagvlak voor dit plan bevorderd en vindt er goede aansluiting plaats met de uitvoerende praktijk. Bovendien vond er informatie-uitwisseling plaats tussen verschillende werkers per gemeente.

2. Externe oriëntatie

2.1 Invoering van de Wmo

De Wmo kent negen prestatievelden. Deze komen terug in hoofdstuk 5. Hierop moeten gemeenten beleid voeren. De Wmo vervangt de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten en delen uit de AWBZ. Het kader is hiermee voor een deel bekend beleid en voor een deel nieuw beleid. Nieuwe taken voor gemeenten in 2007 waren: invoering van hulp bij het huishouden, ondersteunen van mantelzorg, enkele AWBZ-subsidieregelingen en de openbare geestelijke gezondheidszorg. In 2009 is hier de ondersteunende begeleiding op psychosociale grondslag bij gekomen. Duidelijk is wel de lijn om meer zorg- of ondersteuningstaken op lokaal niveau te laten plaatsvinden. De gemeente staat immers het dichtst bij haar burgers. De extramurale ABWZ-begeleiding zal per 2013 fasegewijs worden gedecentraliseerd. Tevens wordt de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdzorg.

2.2 De Kanteling

Een nieuwe ontwikkeling in de Wmo is de Kanteling. De Kanteling is een project van de VNG. De Kanteling benadrukt de eigen verantwoordelijkheid van de burger en stimuleert de bewustwording hiervan. De Wmo kent als principe eerst het nemen van de eigen verantwoordelijkheid, dan de verantwoordelijkheid voor elkaar en daarna kan een beroep op voorzieningen worden gedaan. Belangrijk is dat gemeenten de eigen verantwoordelijkheid expliciet toepassen. Indien noodzakelijk wordt er ingezet op individuele voorzieningen (bijv. het verstrekken van een rolstoel ter oplossing van het mobiliteitsprobleem).

De provincie Overijssel wil het inzetten van de eigen kracht gaan stimuleren. Wie in de knel zit, kan samen met familie, vrienden en bekenden heel goed oplossingen bedenken voor problemen. Dit kan tijdens een Eigen Kracht conferentie (EKC), waar ook professionele hulpverlening bij kan worden ingeschakeld. Op korte termijn is de Kanteling met name gericht op het verstrekkingenbeleid van de gemeente. Voor de langere termijn zal ook gekeken moeten worden naar diverse actieve organisaties, zoals welzijnsaanbieders en zorginstellingen. Op basis van een aanmelding of een aanvraag wordt gekeken met de aanvrager wat iemand nog zelf kan, dan wel wat zijn of haar omgeving kan betekenen. Hiermee wordt recht gedaan aan de compensatieplicht uit de Wmo, waar voorheen de uitvoering claimgericht plaatsvond.

Centraal element in de kanteling is het keukentafelgesprek. Doel hiervan is met de burger vanuit een ervaren participatieprobleem te kijken naar te bereiken resultaten, wat daarvoor nodig is, wat de burger zelf kan en wat de omgeving kan betekenen (en eventueel inzet van een voorziening). Voor de consultants die in de uitvoering werkzaam zijn, betekent dat de contacten met burgers anders plaatsvinden. Voor het gesprek zijn andere kennis en vaardigheden nodig. Denk aan meer inzet op vraagverheldering en vergroten van kennis van de sociale kaart.

2.3 Welzijn Nieuwe Stijl

Welzijn Nieuwe Stijl is een programma dat inzet op vernieuwen van het welzijnswerk passend binnen de Wmo. Zowel voor de welzijnsorganisaties als voor gemeenten is dit van belang. Er worden acht bakens onderscheiden in dit programma:

1. Gericht op de vraag achter de vraag.
2. Gebaseerd op de eigen kracht van de burger.
3. Direct er op af.
4. Inzet beroepskracht en vrijwilliger in optimale verhouding
5. Doordachte balans van collectief en individueel.
6. Integraal werken.
7. Resultaatgericht en niet vrijblijvend.
8. Ruimte voor de professional.

Deze punten sluiten aan bij de Kanteling. Deze twee programma's kunnen dan ook als wederzijds versterkend worden gezien.

2.4 Bestuursakkoord

Tussen het Kabinet en de VNG is een Bestuursakkoord gesloten. Voor de Wmo betekent dit een uitbreiding van taken, onder andere door de decentralisaties. Het uitgangspunt is dat de overheid klein, maar krachtig is en de taken zo dicht mogelijk bij de burger neerlegt. In dit kader passen enkele significante wijzigingen die zich gaan voordoen:

- a) Decentralisatie van de extramurale begeleiding (gefaseerd vanaf 2013)
- b) Wet werken naar vermogen (gefaseerd vanaf 2013)
- c) Decentralisatie van de jeugdzorg (overheveling in één keer vanaf 2015)

Het gaat hier om nieuwe taken, nieuwe cliëntgroepen en ontwikkeling van nieuw beleid. Er is nog veel onduidelijkheid over de wijze waarop de Wet werken naar vermogen zal worden ingevoerd. Het is echter een ontwikkeling die om de nodige voorbereiding vraagt en daarom alvast meegenomen moet worden in de beleidsontwikkeling. De drie decentralisaties vragen de nodige aandacht en kan leiden tot aanpassing van het voorliggend Wmo-beleidsplan.

Het Kabinet is op dit moment bezig met het aanpassen van de Wmo zelf. Hiertoe is een wetsvoorstel in ontwikkeling. In dit voorstel wordt de extramurale begeleiding opgenomen in de Wmo, wil het Kabinet de verplichte keuzevrijheid laten vervallen (gemeente zelf laten bepalen) en mag een cliënt geen werkgever zijn indien deze hulp in natura ontvangt (inzet alfa-hulp als zorg in natura mag dan niet meer).

3. De gemeente, vier jaar later

In de hoofdstukken 1 en 2 is al beschreven dat de Wmo nog een relatief nieuwe wet is voor gemeenten. Nieuw waren taken die vanuit de AWBZ overgeheveld werden, alsmede de openbare geestelijke gezondheidszorg. Nieuw was ook de compensatieplicht die de Wmo kent, waar voorheen claimgericht beleid gold. Beschreven is reeds in hoofdstuk 2 dat compensatiegericht beleid nu pas meer aandacht krijgt. Dit krijgt ook een vertaling in het beleid dat beschreven wordt in de hoofdstukken 5 en verder.

Een terugblik geldt hier voor zowel de gemeente Staphorst als voor Zwartewaterland. De terugblik vindt voor elke gemeente apart plaats. Immers Staphorst had een eigen Wmo-beleidsplan en Zwartewaterland had een eigen Wmo-beleidsplan. Voor beide gemeenten geldt dat er een apart evaluatieverslag is gemaakt voor het beleidsplan 2008-2011. Deze was gevoegd bij de startnotitie. Thans wordt volstaan met een beschrijving op hoofdlijnen van de belangrijkste bevindingen.

3.1 Staphorst

Het uitgangspunt van het 'beleidsplan Wmo 2008 - 2011' was dat bestaand beleid zou worden gecontinueerd alwaar dit aansluiting vond bij de filosofie van de Wmo of bijgesteld zou worden naar de filosofie van de Wmo. De nadruk bij de beleidsontwikkeling lag op de kansen die de Wmo biedt om meer samenhang te realiseren in het beleid op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Daarbij werd reeds benadrukt dat de invoering van de Wmo een proces is wat de gedurende een aantal jaren verder gestalte moet krijgen. Het Wmo-platform draagt hiertoe bij, omdat zij zich heeft ontwikkeld tot een vast adviesorgaan die de verschillende doelgroepen vanuit de Staphorster samenleving vertegenwoordigt. De afgelopen jaren is met name ingezet op:

- a. Ontwikkeling wijkraden, optimalisatie van het ketenbeleid (prestatieveld 1).
- b. Ontwikkelen van project woonservicegebieden voor de drie kernen Staphorst, Rouveen en IJhorst (o.a. prestatieveld 1 en 5)
- c. Centrum voor Jeugd en Gezin Staphorst (prestatieveld 2).
- d. Ontwikkeling notitie burgerparticipatie (prestatieveld 3).
- e. Maken van afspraken met aanbieders hulp bij het huishouden, hulpmiddelenleverancier, vervoerder regiotaxi en medisch adviesbureau. Doorvoeren van besparingsmaatregelen en invoeren van De Kanteling (prestatieveld 6)
- f. Ontwikkeling van protocollen (nazorg ex-gedetineerden, werkproces tijdelijk huisverbod, huisuitzetting). Nieuwe taak is uitvoering wet tijdelijk huisverbod dat verbonden is aan prestatieveld 7. Aanpak verslavingsbeleid voor een deel lokaal door hier apart afspraken over te maken met Tactus (prestatieveld 9).

Aandacht moet de komende periode uitgaan naar:

- Woonservicegebieden
- Uitvoeringsnota vrijwilligers en mantelzorgers
- Doorontwikkeling van het CJG Staphorst
- Jeugdbeleid
- Verder doorvoeren van de kanteling

- Ontwikkeling van (brede) sociale kaart
- Voorbereiding op de drie transities, te weten AWBZ, Jeugdzorg en WWNV
- Onderzoeken of een brede welzijnsstichting tot de mogelijkheden behoort

3.2 Zwartewaterland

Het Wmo-beleidsplan 2008 - 2011 van de gemeente Zwartewaterland heette "Samen en Niemand uitgezonderd". De titel benadrukt hierbij het doel van de Wmo, namelijk meedoen en geeft aan dat het daarbij gaat om 'samen doen', ofwel het zorgen voor elkaar en het zorgen met elkaar. In de periode 2008-2011 is veel beleid ontwikkeld en heeft de nodige uitvoering plaats gevonden. Tot slot is de Wmo-Cliëntenraad ontwikkeld tot een vast adviesorgaan voor het college daar waar het gaat om het Wmo-beleid. Gekozen is voor een effectieve opzet waarbij een lid een bepaalde doelgroep vertegenwoordigt. De belangrijkste activiteiten in de voorgaande jaren zijn hieronder beschreven:

- a. Het jeugdbeleid, de zorgstructuur en de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (prestatieveld 2)
- b. Ontwikkeling van digitale informatievoorziening (loket), steunpunten Wmo-loket in kernen Genemuiden en Zwartsluis (prestatieveld 3)
- c. Ontwikkeling beleidsnota vrijwilligerswerk en mantelzorg (realisatie steunpunt mantelzorg en servicepunt vrijwilligerswerk (prestatieveld 4)
- d. Ontwikkeling beleidsnota ouderenbeleid en uitvoeringsplan woonservicegebieden (prestatieveld 5)
- e. Maken van afspraken met aanbieders hulp bij het huishouden, hulpmiddelenleverancier, vervoerder regiotaxi en medisch adviesbureau. Doorvoeren van besparingsmaatregelen en invoeren van De Kanteling (prestatieveld 6)
- f. Ontwikkeling van protocollen (nazorg ex-gedetineerden, werkproces tijdelijk huisverbod, huisuitzetting). Nieuwe taak is uitvoering wet tijdelijk huisverbod dat verbonden is aan prestatieveld 7. Aanpak verslavingsbeleid voor een deel lokaal door hier apart afspraken over te maken met Tactus (prestatieveld 9).

Aandacht moet uitgaan naar de thema's:

- Opzetten van sociale agenda per kern
- Vervolg op onderzoeksrapport De stukjes en de puzzel (over sociale samenhang)
- Verder doorvoeren van De Kanteling
- Ontwikkeling brede welzijnsstichting
- Ontwikkelingen Jeugdzorg
- Ontwikkelingen AWBZ en decentralisatie extramurale AWBZ-begeleiding

4. Visie op de Wmo

De gemeenten Staphorst en Zwartewaterland vinden het belangrijk dat iedereen binnen de gemeente volwaardig kan participeren en zo lang mogelijk zelfstandig kan functioneren. Echter, vanuit eigen verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar! Dit komt dan ook tot uiting in de onderstaande visie.

'De Wmo heeft als doel dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Eigen verantwoordelijkheid en zorgen voor elkaar is het devies. Samen met de burger wordt gezocht naar een resultaatgerichte oplossing, waarbij eerst wordt gekeken naar een oplossing in de eigen leefomgeving. Op deze wijze is de Wmo duurzaam en beter financieel beheersbaar uit te voeren.'

Belangrijk is dat in elke individuele situatie de meest adequate oplossing wordt getroffen. Zo wordt bereikt dat de gewenste zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie mogelijk zijn. De Wmo gaat in eerste instantie uit van de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Het is niet langer de burger die een voorziening claimt en de gemeente die de aanvraag beoordeelt, maar de burger die samen met de gemeente in kaart brengt wat zijn mogelijkheden en belemmeringen zijn en met welke oplossingen hij kan worden ondersteund. De Wmo onderscheidt hierbij trapsgewijs de volgende volgorde ten aanzien van het oplossen van een participatieprobleem:

- a. eerst de eigen verantwoordelijkheid (wat kun je zelf)
- b. dan de verantwoordelijkheid voor elkaar (wat kunnen anderen voor je doen)
- c. dan beroep kunnen doen op algemene voorzieningen
- d. tot slot een beroep kunnen doen op collectieve en individuele voorzieningen

4.1 Beleidsuitgangspunten

Hieronder staan in het kort de uitgangspunten die de basis vormen bij de doorontwikkeling van de Wmo (zie startnotitie voor een uitgebreide beschrijving).

- Vanuit eigen verantwoordelijkheid
- Het beleid is er voor alle burgers
- Preventie
- Sober en doelmatig beleid
- Sterke schouders dragen zwaarste lasten
- Inclusief beleid
- Kerngericht werken
- Regierol gemeente

4.2 Koppeling met andere beleidsterreinen

De Wmo heeft raakvlakken met diverse andere beleidsterreinen. Een belangrijk voorbeeld hiervan is het lokale gezondheidsbeleid. De Wmo is met name vraaggestuurd en gericht op het individu dat hulp en advies nodig heeft, terwijl collectieve preventie juist plaatsvindt voordat die vraag zich voordoet. Door op een goede manier in te zetten op lokaal gezondheidsbeleid kan het aantal burgers dat een beroep doet op de voorzieningen uit de Wmo sterk beperkt blijven. Op grond van de Wet publieke gezondheid moeten gemeenten ook hiervoor een vierjaarlijks beleidsplan maken. Omdat er een sterke samenhang is met de Wmo is het lokale gezondheidsbeleid als extra prestatieveld opgenomen in dit Wmo-beleidsplan, in het bijzonder als prestatieveld 10: 'lokaal gezondheidsbeleid'.

Daarnaast wordt de samenhang met de Wet werk en bijstand en de Wet schuldhulpverlening sterker. Veel thema's in de Wmo raken aan deze wetten en vice versa. In beleid en in uitvoering komt dit terug. Ook noemen wij het woonbeleid, verkeersbeleid, sportbeleid, ruimtelijke ordening en het veiligheidsbeleid. De Wmo is niet meer de voorzieningenwet op zich, maar een centraal thema gebonden aan veel andere gemeentelijke onderwerpen.

4.3 Prioriteiten

Voor de komende vier jaar komen er belangrijke externe ontwikkelingen en daarmee extra verantwoordelijkheden op de gemeente af. Gemeenten dienen hierop te anticiperen en dienen op proactieve wijze om te gaan met de komende decentralisaties. Immers, de taken worden overgeheveld naar de gemeenten met een korting op het budget.

Het doorvoeren van de kanteling is alleen mogelijk wanneer er sprake is van een goede sociale samenhang en met een actieve groep vrijwilligers en mantelzorgers. Om een beroep te kunnen doen op eigen verantwoordelijkheid is de aanwezigheid van een goed sociaal netwerk met haar bijbehorende vrijwilligers en mantelzorgers onontbeerlijk. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van de woonservicegebieden.

Van groot belang is ook het verstrekken van juiste informatie en advies aan burgers. Ten eerste dienen burgers te weten dat het Wmo-beleid vanuit een andere invalshoek zal worden bekeken, dat het *niet* meer vanzelfsprekend is dat iedereen bij hetzelfde probleem dezelfde oplossing wordt aangereikt. De oplossing wordt afhankelijk van de situatie waarin de aanvrager/aanmelder zich bevindt. Dit was al enigszins het geval, in de komende periode zal deze werkwijze worden geïntensiveerd.

Daarnaast is er de noodzaak van bezuinigingen. De gemeente dient uit te komen met haar beschikbare middelen (zie hiervoor hoofdstuk 6: financiering). Door bezuinigingen worden gemeenten gedwongen tot het maken van keuzes. Daarom zal ook worden onderzocht wat de burger (indien mogelijk) zelf kan bijdragen om de Wmo nu en in de toekomst betaalbaar te houden. Gedacht wordt dan aan een toets op het eigen vermogen.

5. De visie uitgewerkt in prestatievelden

Per prestatieveld beschrijven wij de activiteiten die wij de komende jaren gaan uitvoeren. Elk prestatieveld begint met een korte beschrijving (inleiding). Daarna geven we weer waar we staan. Vervolgens gaan we in op de vraag waar we naar toe willen. Tenslotte bespreken we wat we daarvoor gaan doen. In dit laatste deel maken we een onderscheid naar welke activiteiten we als Staphorst en Zwartewaterland apart doen en welke activiteiten we als Staphorst en Zwartewaterland samen doen. In hoofdstuk 7 is een overzicht opgenomen van alle activiteiten.

5.1 Sociale samenhang en leefbaarheid

5.1.1. Inleiding

Het prestatieveld 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten', is ruim en breed geformuleerd. De gemeente heeft binnen dit prestatieveld dan ook een grote vrijheid om hieraan een lokale invulling te geven. Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten. Sociale samenhang betreft die binding tussen mensen in een leefomgeving: de civil society. Het gaat er dan om dat mensen omzien naar elkaar en elkaar voorthelpen daar waar nodig.

5.1.2. Waar staan we nu?

Zowel de gemeente Staphorst als gemeente Zwartewaterland kent een rijk gemeenschapsleven. In de sport, cultuur, kerken, de zorg en het onderwijs zijn vele mensen individueel en met elkaar actief. Het zorgt voor samenhang en draagt bij aan de leefbaarheid in de gehele gemeente, maar zeker ook in de afzonderlijke kernen.

Beide gemeenten hebben beleid ontwikkeld op het gebied van woonservicegebieden. Thema's als leefbaarheid en sociale samenhang spelen daarin een rol. Woningstichtingen geven in beide gemeenten de wijk- of kernaanpak een steeds prominentere plek in haar beleid. Ook voor deze stichtingen is leefbaarheid een issue. Ook beschikken beide gemeenten over een beleidsnota burgerparticipatie.

Een duidelijk verschil tussen de gemeenten is wel de structuur of de aanpak waarmee gewerkt wordt. In Staphorst vervullen dorps- en wijkraden een belangrijke rol. Zij zijn daarmee een gesprekspartner voor de gemeente als bewonersvertegenwoordiging. Ook kunnen zij zorgen voor planontwikkeling in de eigen buurt, zoals dat gebeurt in IJhorst.

In Zwartewaterland lukt de bewonersvertegenwoordiging maar in beperkte mate. Een dorpsplan is ontwikkeld voor en met Kamperzeedijk. Middels de nota burgerparticipatie is gekozen voor een andere aanpak, waarbij meer op projectbasis gezocht wordt naar betrokkenheid van de burger bij projecten in zijn omgeving. Van oudsher kende de

gemeente nauwelijks wijkraden of buurtverenigingen. Om tot een aanpak te komen, is daarom gekozen voor de projectmatige aanpak. Daarnaast worden initiatieven van bewoners gestimuleerd middels een hiervoor beschikbaar subsidieregeling van de gemeente.

De gemeente Zwartewaterland heeft daarnaast een nader onderzoek uitgevoerd binnen dit veld. Dit betreft het onderzoek 'De stukjes en de puzzel'. Conclusie van het onderzoek was dat de samenhang en leefbaarheid nog goed is in de kernen. Echter, dit betekent niet dat de huidige situatie zonder problemen is en toekomstbestendig blijft. De sterkte van de samenhang tussen burgers is een onderlinge sterkte in de kernen zelf en niet tussen de kernen. Deze sterkte richt zich op georganiseerde vaste verbanden. Dit betekent dat burgers elkaar ondersteunen via bijvoorbeeld verenigingen, kerken of scholen. Indien iemand niet is aangesloten bij een organisatie, mist deze de samenhang. Onderzoekers hebben aangetoond dat hier de aansluiting mist. Met andere woorden dat er binnen een groep voor elkaar gezorgd wordt, maar niet voor degenen die buiten de groep staan. Hier zijn juist de kwetsbare burgers aanwezig.

5.1.3 Waar willen we naar toe?

1) De betrokkenheid van de burger bij zijn eigen omgeving is belangrijk. Dit willen we daarom gaan versterken.

2) Uit de themabijeenkomst kwam duidelijk naar voren dat de burger in de gemeente serieus genomen moet worden. Niet in de zin dat de burger alleen gelijk moet krijgen, maar juist uit te gaan van de eigen verantwoordelijkheid en het feit dat de burger ertoe doet. De rol van de gemeente moet hier voorwaardenscheppend en faciliterend van karakter zijn. Geef de burger ruimte voor eigen initiatief dat tot uiting komt in de burgerparticipatie. Er zal duidelijk gecommuniceerd moeten worden dat de burger een aandeel heeft in de totstandkoming van leefbaarheid en duidelijk moet worden dat de burger niet alles van de gemeente kan verwachten, maar dat eigen inzet juist het verschil maakt. In deze bijeenkomst werd een appèl gedaan op continuering van de wijkraden waarbij ruimte is voor initiatieven.

3) Een brede welzijnsstichting kan een belangrijke rol spelen bij de verbinding van activiteiten, acties en inzet van de burger. Deze stichting biedt activiteiten voor meerdere doelgroepen aan. Nu bieden meerdere stichtingen deze activiteiten aan. Dit levert efficiencywinst op.

4) De Wmo schrijft voor dat bij het ontwikkelen van beleid vertegenwoordigers van belangenorganisaties betrokken moeten worden. Deze hebben een adviserende rol. Veel gemeenten werken hiertoe met een Wmo-raad, als vast adviesorgaan voor het college. Gemeente Staphorst kent een Wmo-platform. Gemeente Zwartewaterland kent een Wmo-cliëntenraad. Ervaren is dat op enkele onderdelen samengewerkt kan worden. Dit biedt voor beide organen voordelen.

5.1.4 Hoe komen we daar?

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

1) Geef de burger een eigen rol of stimuleer de burger deze rol te nemen. In Staphorst kan dat versterkt worden door de wijkraden en samen hiermee dorps- of wijkplannen te ontwikkelen. In Zwartewaterland wordt dit op projectmatige wijze aangepakt door burgerparticipatieprojecten te ontwikkelen en burgerinitiatieven te ondersteunen. Daarnaast zullen beide gemeenten dit meenemen in de ontwikkeling van de woonservicegebieden. Dit loopt in de periode 2011-2015.

1) In de planvorming voor de woonservicegebieden Rouveen en Staphorst is een multifunctionele accommodatie opgenomen. Als dit exploitabel blijkt, kan dit worden gerealiseerd en kunnen daar vanaf 2015 activiteiten plaatsvinden.

2) Informeer de burger goed en tijdig. Kies daarbij voor een duidelijke rol van de burger en communiceer deze ook aan het begin van het traject. Dit is een keuze die je telkens moet maken in elk project of plan. Dit is een continu proces.

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

3) De gemeente Staphorst gaat onderzoeken of een brede welzijnsstichting wenselijk is. Wanneer dit wenselijk is, zullen de mogelijkheden van samenwerking tussen diverse partners op het gebied van maatschappelijke ondersteuning onderzocht worden. Dit heeft echter tijd nodig. Wij kunnen als gemeenten de mogelijkheden bekijken voor samenwerking op dit vlak, dan wel dat we hiervoor een eigen traject gaan volgen.

4) Wij stellen voor de adviesorganen eenzelfde naam te geven, namelijk Wmo-raad. Het gaat immers om vergelijkbare organen. Beide gemeenten houden uiteraard hun eigen Wmo-raad. Wel kunnen wij gaan onderzoeken op welke terrein de raden met elkaar kunnen samenwerken. Wij denken dan aan:

- a. samen cursussen volgen
- b. uitwisselen van ideeën
- c. doelgroepvertegenwoordigers met elkaar in contact brengen

5.2 Preventieve ondersteuning bij opgroeien en opvoeden

5.2.1. Inleiding

Prestatieveld 2 heeft betrekking op alle kinderen en jongeren en hun ouders en/of opvoeders binnen de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het preventieve jeugdbeleid. Dat betekent dat de gemeente kinderen, jongeren en hun ouders moet ondersteunen wanneer er sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand, uitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg nog niet nodig is. In de toekomst wordt ook de gemeente

verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdzorg, dus volgt er een uitbreiding van dit takenpakket. De verwachting is dat in 2015 de gehele jeugdzorg is overgedragen naar de gemeente.

In de Wmo ligt de nadruk op preventief beleid, met signalering van dreigende problematiek als belangrijk aandachtspunt. Of, zoals dit veld wordt omschreven, 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.'

In de uitwerking van dit prestatieveld gaat veel aandacht van de lokale overheid uit naar de groep jongeren met (mogelijke) problemen. In dit prestatieveld wordt de insteek van het totaal van de Wmo zichtbaar: door vroegtijdige signalering van (mogelijke) problemen of probleemsituaties wordt de instroom in de reguliere zorg tegengegaan. Door een betere sociale cohesie in de samenleving en in de buurten (prestatieveld 1) wordt dit prestatieveld op haar beurt gediend en worden signalen eerder opgepakt.

Op dit moment gaat het nog om de volgende 5 basisfuncties:

1. *Informatie en advies;*
2. *Signalering;*
3. *Toeleiding naar zorg;*
4. *Coördinatie van zorg;*
5. *Licht pedagogische hulpverlening (opvoedingsondersteuning).*

5.2.2. Waar staan we nu?

Zowel de gemeente Staphorst als Zwartewaterland beschikken over een Centrum voor Jeugd en gezin (CJG). De bovenstaande 5 basisfuncties worden door het Centrum voor Jeugd en Gezin geleverd. Het CJG Zwartewaterland is actief vanaf november 2010 en heeft inmiddels één jaar ervaring opgedaan. Het evaluatierapport 'Eén jaar Centrum voor jeugd en gezin' biedt nieuwe perspectieven en ontwikkelingen voor de komende periode. Het CJG Staphorst is met ingang van 22 november 2011 geopend en zit daarom nog volop in de implementatiefase. Beide CJG's werken als netwerkorganisatie waarbij de school, opvang e.d. als ingang voor het CJG fungeert. Daarnaast heeft het CJG Zwartewaterland een inlooppunt waar de netwerkpartners twee keer per week als CJG spreekuur houden. Het CJG Staphorst houdt wekelijks haar inloopsprekuren bij het inlooppunt aan de Hoogeweg.

Het doel van het CJG is de hulpverlening omtrent jeugd(keten) beter te organiseren en versnippering van hulpverlening te voorkomen. Ook binnen gemeenten blijken activiteiten rondom jeugd nog aan versnippering onderhevig te zijn. We denken hierbij aan het (algemeen) jeugdwerk, ketenbeleid e.d. en de verschillende afdelingen die hiervoor verantwoordelijk zijn. Integraal werken is hierbij het devies.

5.2.3. Waar willen we naar toe?

1) *Zorgteams als voorpost van het CJG-loket.* In beide gemeenten zijn de zorgteams één van de ingangen voor het CJG. De gemeente Zwartewaterland heeft na één jaar ervaring kunnen vaststellen dat van de 226 vragen er 178 via de zorgteams binnen kwamen. Zowel landelijk als binnen de gemeente Zwartewaterland is namelijk duidelijk geworden dat ouders niet snel binnenlopen met een vraag over opvoeden. Sommige gemeenten hebben om deze reden al weer een aantal fysieke inlooppunten gesloten. De gemeente Zwartewaterland beperkt zich daarom tot één locatie aan de Jan van Arkelstraat in Genemuiden. Daar wordt twee keer per week een spreekuur gehouden. In Staphorst blijven wij uitgaan van de netwerkorganisatie, waarbij er een vast inloopsprek uur is op de locatie van Hoogeweg 30 te Staphorst.

2) *Verbetering bereikbaarheid van het CJG:* De evaluatie in Zwartewaterland toont aan dat de bekendheid van het CJG nog te wensen overlaat. Zwartewaterland hoopt de bekendheid van het CJG onder jongeren te vergroten door ruimte beschikbaar te stellen aan 'Jong Zwartewaterland'. Het jongerenwerk in Staphorst houdt wekelijks haar spreekuur. Dit zal ongewijzigd worden voortgezet.

3) *Afstemming aanbod trainingen via het CJG:* Het doel is te komen tot een overzichtelijk aanbod voor verschillende doelgroepen. De toeleiding en inschrijving hiervoor centraal laten verlopen via het CJG. Dit geldt ook voor de PR ten behoeve van voorlichting en trainingen.

4) *Voorbereiding transitie jeugdzorg naar gemeenten:* het CJG zal als frontoffice moeten dienen wanneer de gemeente verantwoordelijk wordt voor jeugdzorg. Essentieel is, dat de signalerings- en doorleidingsfunctie naar hulp en zorg goed geregeld is. Het netwerk van zorgteams binnen de scholen, de peuterspeelzalen, kinderopvang en jeugdhulpteam 12+ legt hiervoor een goede basis.

5.2.4. Hoe komen we daar?

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

1) De komende jaren zal de gemeente Staphorst actief inzetten op de juiste implementatie van het CJG. Daarnaast zal het CJG zich in de toekomst moeten gaan manifesteren als spil tussen kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders/opvoeders bij opvoedingsvragen. Op dit moment staat het algemeen jeugdwerk nog los van het

Centrum voor Jeugd en Gezin, terwijl dit wel onder regie van de gemeente valt. Het heeft echter veel raakvlakken. Het is dan ook logischer om dit onder te brengen bij het CJG. De aansturing van het algemeen jeugdwerk blijft bij de gemeente. Een voordeel hiervan is dat alle betrokkenen bij jeugd participeren in hetzelfde netwerk. Problemen kunnen op deze wijze proactief worden aangepakt. Wanneer het jeugdwerk gepositioneerd wordt binnen het CJG zijn de lijnen korter. Door samenvoeging is er één punt waar kinderen en jongeren terecht kunnen, al dan niet bij vrijwillig (kerkelijk) of algemeen jeugdwerk. In de gemeente Zwartewaterland zal het jeugdwerk niet direct onder het CJG worden gepositioneerd, omdat zij dit op een andere wijze georganiseerd heeft met een eigen bestuur.

2) Het CJG Zwartewaterland hoopt de bekendheid van het CJG te vergroten door ruimte beschikbaar te stellen aan Jong Zwartewaterland. Het CJG gebouw wordt nu ook nog gebruikt door niet aan het CJG gelieerde instellingen, maar geprobeerd wordt zoveel mogelijk instellingen die met de doelgroep te maken hebben, in het gebouw te brengen.

3) CJG Zwartewaterland gaat het totale aanbod van sociale vaardigheidstrainingen onderzoeken, waarbij gekeken wordt naar doelgroep, leeftijd, inhoud en kosten. Daarnaast is de dienstverlening van het CJG Zwartewaterland uitgebreid met een apart, kosteloos echtscheidingsprekeuur. Uit gegevens van het algemeen maatschappelijk werk en de GGD blijkt dat toenemende aantal kinderen met echtscheiding te maken krijgt. Om die reden is bij wijze van proef een echtscheidingsprekeuur van start gegaan.

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

4) Beide CJG's gaan inzetten op een goede doorontwikkeling waarbij het CJG zich gaat voorbereiden op de transformatie van jeugdzorg. Zorgteams worden de voorpost van het CJG-loket

5) De gemeenten Staphorst en Zwartewaterland gaan, ter voorbereiding op de transitie van jeugdzorg, samen inzetten op een provinciaal experiment. Deze richt zich op een zodanige toerusting van professionals dat zij in staat zijn in probleemsituaties een juiste diagnose met betrekking tot kinderen en/of gezinnen te kunnen stellen. Een aparte intake bij de toegang naar de specialistische hulpverlening zou hierdoor overbodig moeten worden. Dit verkort de weg van signaal naar het daadwerkelijk inzetten van de hulp. Op deze manier kan hulp eerder en effectiever worden ingezet.

5.3 Informatie, advies en cliëntondersteuning

5.3.1. Inleiding

Prestatieveld 3 wordt wel de wegwijzer genoemd in de Wmo. Het veld omvat voorzieningen die gericht zijn op het bieden van informatie, advies en cliëntondersteuning. Informatie en advies is gericht op het wegwijs maken van de cliënt in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Dit kan op diverse manieren: via

persoonlijk of telefonisch contact, via een fysiek of digitaal loket of door middel van voorlichtingsmateriaal. Cliëntondersteuning gaat iets verder dan informatie en advies. Zij ondersteunt de cliënt bij het maken van keuzes of bij het oplossen van een probleem. Het prestatieveld richt zich op individuen en op groepen. Niet alleen de gemeente biedt informatie aan, maar ook diverse organisaties die contacten met de cliënt hebben. Gemeenten hebben meestal een Wmo-loket en bieden informatie en advies aan. De éénloketgedachte is daarbij van belang: op één plek je vraag kunnen stellen en daar het antwoord krijgen of doorverwezen worden. Diverse organisaties vullen de functie echter ook in door de signaleringsfunctie of door gerichte informatie te geven in een bepaalde situatie. Het brede Wmo-loket richt zich daarbij op informatie en advies op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

5.3.2 Huidige stand van zaken

De gemeenten Staphorst en Zwartewaterland hebben allebei een breed Wmo-loket. In beide gemeenten is deze gehuisvest in het gemeentehuis. Zwartewaterland kent daarnaast nog 2 steunpunten van het Wmo-loket in de kernen Genemuiden en Zwartsluis. Deze punten zijn destijds ontwikkeld op verzoek van het gemeentebestuur om Wmo-informatie dicht bij de burger te brengen.

Beide gemeenten hebben er voor gekozen de functie van het loket te verdiepen met de komst van De Kanteling. Deze verdieping houdt in dat alvorens inwoners een aanvraag kunnen doen, zij eerst een aanmelding doen. Op de aanmelding staan de nawegegevens en wat het probleem is. De consulent gaat vervolgens in gesprek met de inwoner en formuleert samen met hem of haar te bereiken resultaten. Dit kan ertoe leiden dat iemand doorverwezen wordt (bijvoorbeeld naar de ouderensoos) of dat alsnog een aanvraag voor een individuele voorziening wordt ingediend (bijvoorbeeld een scootmobiel). Dit betekent dat de één op één contacten met de inwoners intensiever worden. Dit vraagt meer tijd voor het loket. Echter, dit kan leiden tot minder aanvragen waardoor minder tijd in de backoffice nodig zou zijn. Van belang hier is ook de constante voorlichting over beleid en voorzieningen aan consulenten.

De komst van het Centrum voor Jeugd en Gezin is in beide gemeenten een belangrijke ontwikkeling. Deze komt terug in het tekstgedeelte over prestatieveld 2.

De organisatie MEE biedt cliëntondersteuning aan voor mensen met een beperking en chronisch zieken. Het aanbod varieert van één op één contacten tot groepsactiviteiten. MEE wordt echter niet betaald door gemeenten (Wmo), maar nog vanuit het Rijk via een AWBZ-subsidieregeling. Wel moet MEE prestatieafspraken met gemeenten maken. Over de overheveling van deze gelden vindt al jarenlang op landelijk niveau een discussie plaats. Het Kabinet heeft nu laten weten deze gelden op termijn te willen overhevelen.

5.3.3 Waar willen we naar toe?

1) Voorlichting en het uitbrengen van informatiemateriaal op collectief niveau blijft voor beide gemeenten ook in de looptijd van deze nota een belangrijk issue. Dit komt ook tot uiting in de diverse prestatievelen zelf.

Het collectief informeren van burgers over beleid en beleidswijzigingen zijn daarbij belangrijk. Dit geldt met name voor het onderwerp De Kanteling. De Kanteling geeft aan dat *niet* meer claimgericht gedacht moet worden door gemeente en organisaties, maar ook door de burger zelf. Met de burger moet in gesprek worden gegaan over het probleem en welk resultaat bereikt moet worden. Het informeren van de burger over deze wijziging is daarvoor belangrijk. Anders blijft de burger claimgericht denken en claimgericht vragen. Daarnaast beaccentueert De Kanteling de eigen verantwoordelijkheid en de zorg voor elkaar. Ook dit kan in deze voorlichting meegenomen worden.

2) Veel organisaties vullen een signalerings- of doorverwijzingfunctie in. Denk aan politie, kerkelijk ambtsdragers, maatschappelijk werkers en welzijnswerkers. Het is van belang dat de informatie die elk heeft, met elkaar gedeeld kan worden. Hiermee ontstaat een totaalbeeld. Dit beeld kan zowel betrekking hebben op het beleidsniveau, als het individuele hulpniveau. Er kan immers gesignaleerd worden welke voorziening mist. Aansluiting bij de sociale structuur en daarmee met de kernen zelf is gewenst.

3) De gemeenten Staphorst en Zwartewaterland hebben algemene afspraken met MEE IJsseloevers. De rol van MEE binnen de Wmo is belangrijk. Het is daarom goed met MEE afspraken te blijven maken en tot concrete prestatieafspraken te komen.

4) Tot slot noemen wij hier ook de ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarktbeleid en minimabeleid. Hierin spelen de huidige Wet werk en bijstand, de nieuwe Wet schuldhelpverlening en de komende Wet werken naar vermogen een rol. Dwarsverbanden zijn er tussen deze wetten, voor betreft doelgroep, aanpak en te realiseren integrale voorzieningen. De gezamenlijke aanpak komt terug in voorlichting en advies, bijvoorbeeld via het Wmo-loket. Maar ook speelt hier de integrale benadering en vraagverheldering bij partners in het kader van schuldhelpverlening (gemeenten moeten met de nieuwe Wet op de schuldhelpverlening eigen keuzes maken en integraal de problematiek aanpakken).

5.3.4 Hoe komen we daar

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

1) Om het collectief informeren van burgers gestalte te geven willen we het uitbrengen van een huis-aan-huis Wmo-krant gaan onderzoeken. De krant kan naast De Kanteling ingaan op de decentralisaties, maar ook op aanwezige voorzieningen en op specifieke thema's als maatschappelijke stages. Daarnaast zullen wij ook kijken naar andere methoden van het collectief informeren van de burger. Realisatie vindt plaats in 2012.

4) De integrale beleidsontwikkeling tussen Wmo enerzijds en arbeidsmarktbeleid en minimabeleid e.d. anderzijds zal nader verkend worden in een uitvoeringsnotitie. Deze notitie wordt in 2013 vastgesteld. Hierin komen de volgende thema's terug:

- Intensievere samenwerking tussen betrokken organisaties
- Uitgaan van eigen kracht of eigen verantwoordelijkheid van mensen
- Overlap arbeidsmatige AWBZ-dagbesteding (onderdeel decentralisatie AWBZ-begeleiding) en beschut werken van sociale werkvoorziening
- Inzetten van mensen met een uitkering als vrijwilliger (tegenprestatie)
- Social return on investment door gecontracteerde aanbieders dan wel door gesubsidieerde organisaties (inzetten van leerwerkbanen)

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

2) Om tot bundeling van de signalen te komen, willen wij kerngerichte hulpteams gaan opzetten. In deze teams worden probleemsituaties besproken en kan gesignaleerd worden welke voorzieningen missen. Ook vindt hier afstemming en samenwerking tussen diverse disciplines plaats. Het voortdurend informeren van deze teams over het beleid is daarbij van belang. Over de vormgeving van deze teams wordt nog een voorstel gemaakt. Deelname van maatschappelijke partners zoals ouderenwerk, jeugdwerk, maatschappelijk werk en politie is daarbij belangrijk. Afstemming dient wel plaats te vinden met huidige overleggen, zodat er geen overlap komt. Hiermee vindt wel duidelijk een keuze plaats naar het kerngerichte activiteitenaanbod dan wel hulpverlening, aansluitend op de mogelijkheden vanuit de samenleving zelf. Onderzocht wordt in hoeverre het instrument burgerparticipatie hierop kan aansluiten. Het onderzoek naar het opzetten van hulpteams vindt plaats tweede helft van 2012 en de realisatie in 2013.

3) Met MEE worden nieuwe prestatieafspraken gemaakt. Per 2012 worden hiervoor nieuwe overeenkomsten gesloten. Thema's als begeleiding, advies, jeugd, arbeid, minimabeleid en woonservicegebieden komen dan terug. Deze overeenkomst wordt gesloten in 2012.

5.4 Stimuleren van vrijwilligerswerk en ondersteunen van mantelzorgers

5.4.1 Inleiding

De mantelzorgers en vrijwilligers zijn de doelgroep van prestatieveld 4. Een belangrijke doelgroep, omdat vrijwilligers veel onbetaald werk verrichten in georganiseerde verbanden. Het werk wordt verricht ten behoeve van andere mensen of ten behoeve van de samenleving (definitie van de Nederlandse organisatie van Vrijwilligerswerk). De mantelzorger biedt zorg aan iemand uit de naaste omgeving, maar doet dat niet vanuit een hulpverlenend beroep. Kenmerkend hier is de sociale relatie tussen zorgverleners en zorgvrager (bijv. ouder-kind, man-vrouw) (definitie gebaseerd op omschrijving van Nationale Raad van de Volksgezondheid).

Het werk dat vrijwilligers en mantelzorgers kosteloos doen is onbetaalbaar. Het principe omzien naar elkaar komt hier sterk naar voren. Het ondersteunen van deze groepen is

daarom juist zo belangrijk. Vanuit de Kanteling worden deze groepen nog belangrijker. Het gaat er dan om wat in eigen omgeving opgelost kan worden (mantelzorg), voordat voorzieningen worden aangesproken. Indien voorzieningen worden aangesproken, wordt eerst gekeken naar algemene voorzieningen. Binnen deze voorzieningen zijn juist veel vrijwilligers werkzaam. Indien hier meer beroep op gedaan wordt, wordt de druk op de hier werkzame vrijwilligers vergroot, er zal immers meer vraag naar komen. Ook noemen we hier de vele activiteiten die in het kader van de informele zorg plaatsvinden. Denk dan aan het werk van organisaties als De Zonnebloem, Rode Kruis en Alzheimerbijeenkomsten.

Coördinatie van de informele zorg is in Zwartewaterland neergelegd bij het Steunpunt Mantelzorg. In Zwartewaterland is het Steunpunt Mantelzorg actief en kent onder meer per kern contactgroepen. Staphorst kent dit steunpunt niet meer, omdat het aantal aanvragen hiervoor te beperkt was. Wel heeft Staphorst een coördinatie- en afstemmingspunt in de vorm van de klankbordgroep informele zorg. Daarin werken vrijwilligersorganisaties en instellingen samen.

5.4.2 Huidige stand van zaken

In de afgelopen jaren hebben beide gemeenten een Steun- of Servicepunt Vrijwilligerswerk opgericht. In dit punt is een beroepskracht werkzaam die onder meer informatie geeft aan vrijwilligers(organisaties), maar ook de vacaturebank beheert. De makelaarsfunctie in het kader van de maatschappelijke stage voor jongeren van het voortgezet onderwijs ligt voor Staphorst bij het Servicepunt Vrijwilligers Meppel. Hiertoe is besloten vanwege de kleinschaligheid van het eigen punt en de spreiding van scholen voor voortgezet onderwijs over de regio. Gemeente Zwartewaterland heeft de functie bij het eigen Servicepunt ondergebracht. De maatschappelijke stages zijn een relatief nieuw onderdeel in het vrijwilligersbeleid. Jongeren komen (verplicht) in aanraking met vrijwilligerswerk vanuit hun school. Inzet daarbij is jongeren te interesseren voor het vrijwilligerswerk.

In 2009 is de collectieve VNG-vrijwilligersverzekering afgesloten door beide gemeenten. Vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke stagiaires zijn hierdoor niet langer onverzekerd of hoofdelijk aansprakelijk voor de uitoefening van hun werk. Dat dit belangrijk wordt gezien, bleek wel uit de vele vragen die hierover kwamen en komen.

Voor beide gemeenten zijn vrijwilligers en mantelzorgers zeer belangrijk bij de ontwikkeling van de woonservicegebieden. Zij zijn daarin belangrijke dragende krachten.

Hier zal in de uitvoering van het beleid ten aanzien van woonservicegebieden ook de nodige aandacht naar uitgaan.

Zwartewaterland kent een nota vrijwilligerswerk en mantelzorg (2009-2012). Deze nota zal in 2012 worden geëvalueerd en op basis van de beleidskaders uit deze nota wordt een uitvoeringsplan ontwikkeld begin 2013 voor de periode 2013 e.v. Extra aandacht gaat dan uit naar overbelaste mantelzorgers. Staphorst kent nog geen nota voor dit prestatieveld, maar gaat er wel één schrijven.

Door het Ministerie van VWS zijn in 2009 basisfuncties geformuleerd voor het vrijwilligerswerk en mantelzorg samen met de VNG, Mezzo (mantelzorg) en NOV (vrijwilligerswerk). De functies geven pijlers aan voor deze beide beleidsonderwerpen. Ter stimulering van deze basisfuncties is het project Goed voor Elkaar opgezet door het Ministerie om meer aandacht voor deze functies te krijgen bij de gemeenten.

Basisfuncties mantelzorg	Basisfuncties vrijwilligerswerk
• Informatie • Advies en begeleiding • Emotionele steun • Educatie • Praktische hulp • Respijtzorg • Financiële tegemoetkoming • Materiële hulp	• Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen • Verbinden en makelen • Versterken • Verbreiden • Verankeren

De functies versterken elkaar. Dit zien we bijvoorbeeld terug bij vrijwilligerswerk. Met een visie wordt bepaald wat er gedaan wordt dan wel welke prioriteiten er worden gesteld. Via bemiddeling kom je in contact met vragers en aanbieders van vrijwilligerswerk. Hierdoor kun je meer vrijwilligerswerk ontplooiën, waardoor vrijwilligerswerk versterkt kan worden en verbreid kan worden. Het is van belang voor motivatie en behoud om dit te waarderen. Uiteindelijk moet het een verankering krijgen.

5.4.4 Waar willen we naar toe?

Het hebben van een samenhangend vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid is voor beide gemeenten van belang. Om tot dit beleid te komen, hebben wij ervoor gekozen die geformuleerde basisfuncties uit te werken. De uitwerking van deze functies komt terug in het Uitvoeringsplan vrijwilligerswerk en mantelzorg die beide gemeenten gaan schrijven. Belangrijk daarbij is de koppeling van de activiteiten met de woonservicegebieden.

5.4.5 Hoe komen we daar?

De volgende acties worden bij de uitwerking van het beleid daartoe meegenomen.

1. Basisfuncties mantelzorg		2. Basisfuncties vrijwilligerswerk	
Informatie	Informeren van mantelzorgers (Wmokrant) (2012)	Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen	Schrijven van uitvoeringsplan vrijwilligers- en mantelzorgbeleid Inzetten van Stichting Present onderzoeken (projectvrijwilligers)
Advies en begeleiding	Voeren van adviesgesprekken (2012 e.v.) Helpen bij aanvragen (2012 e.v.)	Verbinden en makelen	Versterken makelaarsfunctie beroepskracht Servicepunt Vrijw.werk (2012 e.v.) Vacaturebank (2012 e.v.) Inzetten van reïntegreerders als vrijwilligers (2013 e.v.) Maatschappelijk stagiaires zoveel mogelijk inzetten in eigen gemeente (2012 e.v.)
Emotionele steun	Lotgenotencontact (contactgroepen) (2012 e.v.)	Versterken	Actieve inzet beroepskracht Servicepunt naar besturen vrijwilligersorganisaties (2012 e.v.) Continueren van vrijwilligersverzekering (2012 e.v.)
Educatie	Verzorgen van cursussen over thema's of gebruik hulpmiddelen/ instrumenten (2012 e.v.)	Verbreiden	Waardering door (2012 e.v.): Deelname NL doet Vrijwilligersprijs
Praktische hulp	Bieden van vrijwilligerszorg (2012 e.v.) Mogelijkheden onderzoeken voor	Verankeren	Evalueren van beleid (2012) Deelname aan regionale netwerken van Servicepunten

	maatjesprojecten (2013)		Vrijwilligerswerk (2012 e.v.)
Respijtzorg	Inzet onderzoeken (2013)		
Financiële tegemoetkoming en materiële hulp	Betrekken bij aanmeldingen door nabije leefomgeving van aanmelder hierbij te betrekken. (2012 e.v.)		

3. Deze acties voeren we als Staphorst en Zwartewaterland apart uit. Dit heeft er mee te maken dat het gaat om direct hulp- of zorgverlening bij mantelzorg of lokale activiteiten voor het vrijwilligerswerk.

Samenwerking vindt wel plaats bij:

- onderzoek naar maatjesprojecten (mantelzorg)
- onderzoek naar respijtzorg (mantelzorg)
- deskundigheidsbevordering / aanbieden van cursussen (mantelzorg)
- onderzoek naar inzet Stichting Present (projectvrijwilliger) (vrijwilligers)
- deelname aan regionale netwerken (vrijwilligers)

Ook gaan we de samenwerking tussen de beroepskrachten van de Servicepunten Vrijwilligerswerk van Staphorst en Zwartewaterland stimuleren.

5.5 Algemene voorzieningen

5.5.1 Inleiding

Prestatieveld 5 kent in de Wmo een brede omschrijving: het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

In deze beschrijving komen de kernbegrippen deelname (aan maatschappelijk verkeer) en zelfstandig functioneren naar voren. Dit prestatieveld hebben wij het veld genoemd voor de algemene voorzieningen, dit als onderscheid van het prestatieveld 6 waar het gaat om individuele en collectieve voorzieningen. Laatstgenoemd prestatieveld kent een voorzieningenbeleid met een geregelde toegang gebaseerd op indicatiestelling.

Prestatieveld 5 is een breed veld. Niet alleen het ouderenwerk behoort hiertoe, maar ook het bevorderen van toegankelijkheid van de openbare ruimte. Laatstgenoemd betreft dan

het vanuit de Wmo aangeven van het belang van toegankelijke trottoirs, voorzieningen, e.d. zodat mensen met een beperking of met een mobiliteitsprobleem goed kunnen deelnemen aan de samenleving.

Een belangrijke ontwikkeling in prestatieveld 5 in de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland is de ontwikkeling van woonservicegebieden. Beide gemeenten hebben hiertoe een Visiedocument en een Uitvoeringsplan ontwikkeld in 2011. Deze zijn nu in uitvoering. Het woonservicegebied heeft als doel het zelfstandig wonen te bevorderen. Hiervoor is het van belang dat diensten, voorzieningen en zorg binnen een bepaalde afstand aanwezig zijn. Beide gemeenten hebben de kernen aangewezen als woonservicegebied. Per woonservicegebied is er één centrale accommodatie van waaruit zorg wordt verleend, welzijnsdiensten worden aangeboden en onderlinge ontmoeting kan plaatsvinden. De gemeenten hebben in de beleidsontwikkeling wel verschillende accenten gelegd. Dit komt met name door een verschil in startsituatie.

5.5.2 Waar willen we naar toe?

1) Een centraal thema in dit beleidsplan is de Kanteling. Deze staat beschreven in hoofdstuk 2. Bij de uitvoering hiervan is het van belang te weten welke algemene voorzieningen er zijn, hoe deze bereikbaar zijn etc. Indien een algemene voorziening aanwezig is, kan hier naar verwezen worden. Zo is de boodschappendienst van het welzijnswerk voorliggend op een individuele voorzieningen (hulp bij het huishouden). Continu vraagt het aandacht of er witte vlekken zijn in het aanbod aan algemene voorzieningen waardoor minder of geen inzet van individuele voorzieningen meer hoeft plaats te vinden. Een goede inventarisatie van het aanbod is hiertoe van belang.

2) De decentralisatie van de extramurale begeleiding per 2013 zal voor een deel effect hebben op dit prestatieveld. De beleidsontwikkeling hiervan zal nog terugkomen in 2012. Wel kan gelet op de Wmo-gedachte uitgegaan worden van het versterken van de eigen en wederzijdse verantwoordelijkheid. Daarnaast zal gekeken worden in hoeverre activiteiten in het kader van deze zorgvorm geïntegreerd dan wel afgestemd kunnen worden in het huidige aanbod voor algemene voorzieningen (diensten / welzijnsactiviteiten). Hierop sluit ook de gedachte aan dat welzijn en zorg meer van elkaar kunnen leren en meer op elkaar kunnen afstemmen. Omdat gemeenten met de ontwikkelingen binnen de AWBZ meer taken hebben gekregen en zullen krijgen, versterkt dat de mogelijkheden hiertoe.

3) De aanpak van eenzaamheidsproblematiek kwam tijdens de brainstormbijeenkomst terug als belangrijk issue. Beide gemeenten kennen dit probleem en voeren hier al wel de nodige acties op. Eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. In Zwartewaterland voelt 39% van de ouderen voelt zich geregeld eenzaam. In Staphorst is dit 37%. Inzet is dit percentage met tien procent terug te brengen.

4) Uit de GGD-monitor ouderen bleek dat er een overgewicht bij ouderen is. In Zwartewaterland bleek dat 71% van de ouderen overgewicht heeft (52% heeft licht tot matig overgewicht en 19% heeft ernstig overgewicht). In Staphorst is dit 65% van de ouderen (49% heeft licht tot matig overgewicht en 16% heeft ernstig overgewicht). Overgewicht veroorzaakt allerlei gezondheidsproblemen. Daarnaast kan dit leiden tot

ergonomische problemen, waardoor ouderen minder gaan deelnemen aan activiteiten. Ook kan dit leiden tot een extra vraag naar hulpmiddelen indien zich mobiliteitsproblemen voordoen als gevolg van overgewicht. Het aanpakken van overgewicht in deze doelgroep is daarom van belang.

5) Op dit moment kennen de beide gemeenten nog geen apart beleid voor de doelgroepen gehandicapten en de GGZ-doelgroep. Met de komst van de functie begeleiding wordt het kennen van deze groep belangrijker en inzet van activiteiten is daarmee een issue geworden. Eerst zal de decentralisatie geïmplementeerd worden. Vervolgens zal gekeken worden op basis van behoeften wat er specifiek voor deze groep nog aanvullend nodig is.

5.5.3 Hoe komen we daar?

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

2) In 2012 wordt een notitie ontwikkeld hoe de extramurale begeleiding handen en voeten gaat krijgen in het Wmo-beleid in de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland. We trekken hierin als gemeenten samen op, omdat het hier om complexe materie gaat. Voorbereiding vindt nu overigens al voor een deel plaats met ook andere gemeenten, als Dalfsen, Ommen en Hardenberg. In de notitie komt terug omvang van de doelgroep, aard van de problematiek van de doelgroep, benodigde communicatie, gevolgen voor de eigen organisatie en inkoop van zorg.

4) Voor het aanpakken van overgewicht onder ouderen willen we samen met Staphorst een plan ontwikkelen in 2013. Door de GGD is dit probleem bij beide gemeentenesignaleerd. Samen met de GGD zal naar de achtergronden hiervan worden gekeken. Ook kan samen een plan van aanpak worden opgesteld. De uitvoering zal per gemeente plaatsvinden. Acties kunnen zich richten op activiteiten voor meer bewegen, voorlichting over gezond eten en beweegkuren. Samen met huisartsen, welzijnswerkers, zorgaanbieders en fysiotherapeuten zal hier nader naar gekeken worden.

5) In 2014 vindt er een nadere studie plaats naar behoeften van de doelgroep GGZ en gehandicapten. Dit kan leiden tot het opstellen van een uitvoeringsplan voor deze doelgroepen. Integrale afstemming met andere prestatievelden is daarbij van belang, evenals met de ontwikkeling van woonservicegebieden, decentralisatie jeugdzorg en de komst van de Wet werken naar vermogen. De gemeenten zullen dit samen oppakken. Dit vraagt namelijk specifieke kennis.

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

1) Er wordt in 2012 een lijst van algemene voorzieningen gemaakt. Dit gebeurt door elke gemeente apart, omdat deze voorzieningen aan de gemeente zelf zijn gebonden (bijvoorbeeld door subsidie) en het gebruik ook bij de gemeente zelf ligt. Wel kunnen de lijsten uitgewisseld worden, om te kijken waar witte vlekken zitten. Op deze lijst komt per voorziening in beeld wat de doelgroep is, wat de voorziening kost, wanneer en waar deze beschikbaar is en wie contactpersoon is. De lijst is bedoeld voor de consulenten. Deze kunnen na een aanmelding kijken of er een voorziening is die het probleem kan oplossen, zodat ze hier naar kunnen verwijzen. Echter, ook welzijnswerkers kunnen deze lijst gebruiken.

3) Continuering van ontmoetings- en bezoeksactiviteiten in het welzijnswerk is van belang. Belangrijk hierin is de signalering en de verwijzing. Signalering houdt in dat eenzaamheid herkend wordt. Diverse organisaties spelen hierin een rol, niet alleen welzijnswerk, maar ook hulpinstanties als MEE of maatschappelijk werk, maar ook de kerken. Verwijzing houdt in dat contacten opgezocht en gelegd moeten worden. Een actieve houding kan hiervoor nodig zijn. Dit kan door een ontmoeting voor iemand te regelen of door iemand mee te nemen naar bijvoorbeeld soosactiviteiten. Hiervoor kunnen spel- en bewegingsactiviteiten ingezet worden. In subsidieafspraken met organisaties zal dit vastgelegd worden. Elke gemeente maakt daarover zijn eigen afspraken. Dit is een doorlopend proces vanaf 2012.

5.6 Individuele en collectieve voorzieningen

5.6.1 Inleiding

‘Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer’ is de inhoud van prestatieveld 6. Prestatieveld 6 hebben wij beschreven als het prestatieveld voor de collectieve en voor de individuele voorzieningen. Dit ter onderscheid van prestatieveld 5, waar het gaat om algemene voorzieningen.

5.6.2 Huidige stand van zaken

Het verstrekkingenbeleid van beide gemeenten bestaat uit:

- a. de Verordening maatschappelijke ondersteuning (vast te stellen door gemeenteraad)
- b. het Besluit maatschappelijke ondersteuning (vast te stellen door college)
- c. de Beleidsregels / het Verstrekkingsboek maatschappelijke ondersteuning (vast te stellen door college).

Beide gemeenten hebben voor de levering van hulp bij het huishouden en hulpmiddelen overeenkomsten gesloten met leveranciers / aanbieders. Het vervoer via de regiotaxi wordt samen met de gemeenten Kampen en Steenwijkerland en de Provincie Overijssel aangeboden.

5.6.3 Waar willen we naar toe?

Dit onderdeel van de Wmo bevat een groot budget. Beheersbaarheid van de uitgaven is daarom voor beide gemeenten een belangrijke issue. Daarnaast gaat het ook om het versterken van de eigen verantwoordelijkheid en het betrekken van de leefomgeving bij hulpvragen. Hiermee komt de oorspronkelijke opzet van de Wmo terug. Het gaat om het compenseren van beperkingen. Daar waar het accent lag op het op claimgerichte wijze uitvoeren van het beleid, is het accent met de komst van De Kanteling en inzet van het keukentafelgesprek (zie hoofdstuk 2) meer gekomen op het compensatiegericht uitvoeren van het beleid. Met andere woorden: het verstrekkingenbeleid willen wij de komende jaren op een gekantelde manier gaan uitvoeren.

5.6.4 Hoe komen we daar?

Wat gaan we als Staphorst en Zwartewaterland samen doen?

1) Om gekanteld te werken is het van belang dat het verstrekkingenbeleid ook gekanteld is. De huidige verordening, het verstrekkingenboek en het besluit van beide gemeenten zijn op dit moment niet gekanteld. Tweede helft van 2012 gaan beide gemeenten gezamenlijk het verstrekkingenbeleid kantelen. Waar nodig kan de ene gemeente een afwijkend beleid voeren ten opzichte van de ander.

2) Belangrijk is ook dat de welzijnswerkers weten wat De Kanteling is en hoe de gemeenten hiermee omgaan. Gevaar is immers dat zij in het claimgericht denken blijven hangen en bij huisbezoeken burgers met een claimgerichte vraag naar het Wmo-loket sturen. Wij willen daarom in de tweede helft van 2012 een gezamenlijke bijeenkomst gaan opzetten om de welzijnswerkers hierover te informeren. Het gaat dan om bijvoorbeeld ouderenwerkers, mantelzorgconsulenten, vrijwilligersconsulenten en maatschappelijk werkers. Een gezamenlijke bijeenkomst heeft onze voorkeur, dit is niet alleen efficiënter, maar de werkers kunnen zodoende ook met elkaar in contact komen en ervaringen uitwisselen. In 5.3 hebben we al geschetst dat we de burgers via een Wmo-krant willen informeren over de Kanteling. Welzijnswerkers kunnen deze krant (ter herkenning) ook meenemen met de huisbezoeken.

3) Een issue in het verstrekkingenbeleid is dat er nu geen rekening gehouden mag worden met het vermogen dat iemand heeft. Wel speelt het inkomen een rol bij de bepaling van de eigen bijdrage. Wij willen gaan kijken in hoeverre een vermogenstoets doorgevoerd kan worden in het verstrekkingenbeleid. Dit houdt in dat een voorziening niet getroffen wordt, indien iemand over voldoende eigen vermogen bezit om in de voorziening zelf te voorzien. Het uitgangspunt 'de sterkste schouders dragen de zwaarste

lasten' komt hierin duidelijk terug. Vanwege het complexe karakter en het zorgvuldig onderzoek dat nodig is, wordt dit gezamenlijk opgepakt. Recent is door de Centrale Raad van Beroep een uitspraak gedaan over het niet meer mogen hanteren van inkomensgrenzen bij verstrekking van een vervoersvoorziening in natura naast een eigen bijdrage. Dit scherpt de discussie weer aan over het hanteren van een inkomensgrens en vermogenstoets in de Wmo. Wel ligt er nu een wetsvoorstel bij de Raad van State waarin het huidige inkomensbegrip voor eigen bijdragen Wmo en AWBZ uitgebreid wordt met een vermogensbestanddeel.

4) Ook de komst van de extramurale AWBZ-begeleiding valt onder dit prestatieveld, daar waar het gaat om activiteiten die collectief dan wel individueel uitgevoerd moeten worden. Hiervoor verwijzen we verder naar paragraaf 5.5.

Wat gaan we als Staphorst en Zwartewaterland apart doen?

5) Versterking van de eigen verantwoordelijkheid van de burger is van belang. Dit komt al tot uiting in de diverse prestatievelden. In dit prestatieveld richten wij ons op de burger die een probleem heeft en een aanvraag wil doen. Beide gemeenten werken nu met een aanmelding, die voor de aanvraag komt. De aanmelding is een formulier waarop de naw-gegevens van de burger staan, met vermelding van het probleem dat er is ten aanzien maatschappelijke participatie. Bekeken wordt met de burger hoe dit opgelost kan worden en welk resultaat hiervoor bereikt kan worden. Dit kan uiteindelijk leiden tot een aanvraag voor een individuele voorziening, maar kan ook leiden tot verwijzing naar bijvoorbeeld een welzijnsdienst. Daarom is de lijst met algemene voorzieningen genoemd in 5.5 van belang. De Wmo-consulent zal bij de aanmelding nadrukkelijker kijken naar de eigen mogelijkheden en naar de eigen leefomgeving van de burger. De eigen mogelijkheden worden verkend om de eigen verantwoordelijkheid te versterken. De eigen leefomgeving wordt bekeken om na te gaan of de omgeving eventueel nog iets kan doen om het probleem op te lossen. De gemeenten zullen dit in de uitvoering zelf moeten doen, maar kunnen wel van elkaar leren. Dit proces loopt per 2012.

5.7 Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang

5.7.1. Beschrijving

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door één of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Onder vrouwenopvang wordt begrepen het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld. Huiselijk geweld is hierbij inbegrepen. Hierbij gaat het om geweld dat door iemand uit de huiselijke kring wordt gepleegd. Hierbij kan het gaan om psychisch of emotioneel geweld, lichamelijk geweld, ongewenste seksuele toenadering en seksueel misbruik. Het doel van dit prestatieveld is het bevorderen van deelname aan de samenleving van zeer kwetsbare mensen door de samenwerking en afstemming tussen organisaties te verbeteren.

De beleidsvorming en -uitvoering valt onder de verantwoordelijkheid van Centrumgemeente Zwolle. Gemeente Zwolle ontvangt hiervoor ook middelen van het Rijk. Wel vinden er overleggen plaats in regioverband, waarbij regionaal en lokaal beleid op elkaar afgestemd wordt. Tevens hebben de regiogemeenten de gelegenheid het regionale beleid te beïnvloeden en haar lokale beleid af te stemmen.

5.7.2 Huidige stand van zaken

Zowel de gemeente Staphorst als de gemeente Zwartewaterland heeft het regionaal convenant Huiselijk Geweld ondertekend. Dit convenant is nog steeds van kracht en in het jaar 2012 staat de ondertekening van het nieuwe convenant op de agenda.

Sinds 1 januari 2009 is de Wet tijdelijk huisverbod van kracht. Deze wet voorziet in de bevoegdheid voor burgemeesters om personen van wie een dreiging van huiselijk geweld of kindermishandeling uitgaat, tijdelijk een huisverbod op te leggen. Plegers van huiselijk geweld mogen dan gedurende tien dagen hun woning niet in en mogen in die periode ook geen contact opnemen met de partner of kinderen. Afhankelijk van de situatie kan de burgemeester het huisverbod verlengen tot maximaal 28 dagen. De gemeente is verantwoordelijk voor het opzetten van een goed functionerende keten zodat in korte tijd een hulpverleningstraject kan worden opgezet. Hierbij kan een beroep worden gedaan op (Advies) Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG), mede ingezet door Kadera die momenteel de ketencoördinatie verzorgt. De gemeente is zelf actief betrokken wanneer er in een gezin sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Regie blijft in handen van de gemeente. De gemeente controleert ook of de hulpverlening op juiste wijze wordt ingezet en/of de keten goed aansluit.

Met ingang van 1 januari 2012 is de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling een waardevol hulpmiddel om huiselijk geweld tijdig te signaleren en vervolgens adequaat te handelen. Staphorst en Zwartewaterland hebben deze meldcode beschreven

en ook geïntegreerd in de CJG's. Dit geldt tevens voor de RAAK-methode³. Alle organisaties die zich bezig houden met jeugd zijn verplichting vanaf 1 januari 2012 een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te hebben.

Sinds 2010 heeft de regio IJsselland de beschikking over het veiligheidshuis. De aandachtsgebieden voor Veiligheidshuis IJsselland zijn: nazorg aan ex-gedetineerden, aanpak van veelplegers, jeugd en huiselijk geweld.

Gemeenten zijn ook verantwoordelijk voor een gedegen nazorg voor ex-gedetineerden. Een goede terugkeer in de maatschappij van ex-gedetineerden is voor iedereen van belang. Voor ex-gedetineerden om te voorkomen dat zij in hun oude gedrag terugvallen. Voor burgers omdat zij gebaat zijn bij een veilige omgeving, met minder overlast en criminaliteit. Een groot deel van de gedetineerden hebben te maken met meervoudige problematiek. Zij hebben ondersteuning nodig bij de terugkeer vanuit detentie. Het is dan wenselijk om al tijdens de detentie een succesvolle terug in de maatschappij voor te bereiden. Dat kan door in elk geval te zorgen voor het op orde brengen van o.a.: identiteitsbewijs, inkomen, onderdak, schuldhelpverlening en de benodigde (geestelijke) gezondheidszorg. Gemeenten worden hierbij ondersteund door het bovengenoemde veiligheidshuis, evenals centrumgemeente Zwolle. De samenwerking moet er toe leiden dat ex-gedetineerden na hun vrijlating minder snel strafbare feiten plegen of overlast veroorzaken en een nieuwe start kunnen maken in de maatschappij.

5.7.3 Waar willen we naar toe?

Activiteiten met betrekking tot de maatschappelijke opvang zijn met name curatief van aard. Met andere woorden, er wordt actie ondernomen wanneer problemen 'zichtbaar' zijn. Wenselijk is om op gemeenteniveau in te zetten op preventie. Soms gaat curatief samen met preventief, een behandeling bij een cliënt kan namelijk preventief werken voor de komende generaties. De preventie geldt ook voor de Wet tijdelijk huisverbod. Belangrijk is te blijven inzetten op preventie. Wanneer gezinnen betrokken zijn in samenwerking met het CJG.

De gemeentelijke regie met betrekking tot dit prestatieveld en de prestatievelden 8 en 9 kan geoptimaliseerd worden. Er is behoefte aan meer interne afstemming, o.a. handhaving in combinatie met het inzetten van hulpverlening.

Nazorg ex-gedetineerden valt onder verantwoordelijkheid van de gemeente. De hulpverlening aan deze doelgroep is volop in ontwikkeling. Als gemeenten willen we dan ook inzetten op een adequate hulpverlening om de hulpverlening goed te laten verlopen.

5.7.4 Hoe komen we daar?

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland gezamenlijk?

1) Wanneer gemeenten de regierol op een sterke wijze willen neerzetten, zal zij proactief te werk moeten gaan en niet moeten afwachten. Het voeren van een gesprek met potentiële overlastgevers in een vroeg stadium, kan problematiek in een ernstiger

³ Bij de RAAK-methode werken alle partijen in een gemeente of regio samen aan een sluitende aanpak van kindermishandeling.

stadium voorkomen. Er zal meer afstemming moeten plaatsvinden binnen de gemeente. Hulpverleners vragen om hulp met betrekking tot handhaven. Men vraagt de gemeente integraal te werken.

2) Onderzoeken of VIS2 ingezet kan worden voor begeleiding nazorg ex-gedetineerden. Tevens inzetten op effectrapportages en het meten van recidive onder ex-gedetineerden om de hulpverlening op nazorg te optimaliseren.

5.8 Prestatieveld 8: Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

5.8.1. Beschrijving

Nieuw in de Wmo was de verantwoordelijkheid voor de openbare geestelijke gezondheidszorg, ofwel de OGGZ. Het bieden van openbare geestelijke gezondheidszorg wordt als volgt omschreven: het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg. De doelgroep van prestatieveld 8 zijn veelal sociaal kwetsbare mensen. De samenleving wordt steeds complexer, steeds meer mensen dreigen buiten de boot te vallen en (mede) hierdoor dienen zich steeds nieuwe problemen en doelgroepen aan. Ook prestatieveld 8 valt onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente Zwolle. De OGGZ-middelen voor de centrumgemeenten zijn bedoeld voor signaleren, opsporen, contact leggen en contact houden, het toeleiden zelf én de ongevraagde nazorg.

5.8.2 Huidige stand van zaken

Zowel in de gemeente Staphorst als in de gemeente Zwartewaterland is er een zorgoverleg c.q. woonlastoverleg ingesteld als vangnet voor de meest kwetsbare burgers binnen de gemeente. Dit overleg dient onder andere voor:

- het signaleren van kwetsbare burgers en daarop actie ondernemen in de vorm van het uitzetten van hulpverleningstrajecten.
- het afstemmen van hulpverlening.

Contact en samenwerking tussen gemeente, zorgverzekeraar en GGZ-instellingen (Zwolle, Staphorst en Zwartewaterland) is noodzakelijk. Op dit moment nemen de woningstichting, maatschappelijk werk, politie, gemeente en team VIA en team bijzondere doelgroepen (GGZ) deel. Op deze manier is de keten voor deze kwetsbare doelgroep vormgegeven. De pragmatische overleggen worden door de deelnemers van dit overleg als goed ervaren. Een aandachtspunt is het combineren van hulpverlening en handhaving, zoals eerder beschreven bij prestatieveld 7.

Daarnaast wordt er jaarlijks een GGZ-activiteitenplan opgesteld, die uitgevoerd wordt door Dimence (Geestelijke gezondheidszorg). Dit uitvoeringsplan voorziet in een activiteitenagenda op het gebied van preventie.

5.8.3 Waar willen we naar toe?

Het zorgoverleg c.q. woonlastoverleg ondanks de aangekondigde bezuinigingen door Centrumgemeente Zwolle continueren en de hulpverlening optimaliseren door meer gemeentelijke regie. Onder andere door integrale inzet op hulpverlening én handhaving.

De GGZ-doelgroep is moeilijk zichtbaar. Psychische problemen zijn niet aan de buitenkant te zien en cliënten lopen hier veelal niet mee te koop. Belangrijk is in te zetten op 'kennen en gekend worden'. Door het vroeg opsporen van psychische klachten kunnen deze tijdig behandeld worden, zodat ze niet verergeren en minder ingrijpende gevolgen hebben.

5.8.4 Hoe komen we daar?

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland apart?

- 1) Met het realiseren van de woonservicegebieden wil de gemeente Staphorst de mogelijkheden voor meer begeleid wonen trajecten onderzoeken. Dit is reeds opgenomen in het uitvoeringsplan woonservicegebieden dat in het voorjaar van 2011 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- 2) Gemeenten dienen integraal te werken op het gebied van OGGZ. Met name de combinatie handhaving én hulpverlening kan volgens de betrokken hulpverleners leiden tot een beter resultaat. Gemeentelijke contactpersonen die participeren in het zorgoverleg c.q. woonlastoverleg zijn de aangewezen persoon om intern hulpverlening én handhaving op elkaar af te stemmen.

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland gezamenlijk?

- 1) Zoals reeds beschreven bij prestatieveld 5 kennen beide gemeenten nog geen apart beleid voor de GGZ-doelgroep. Met de komst van de functie begeleiding wordt het kennen van deze groep belangrijker en inzet van activiteiten is daarmee een issue geworden. Eerst zal de decentralisatie AWBZ – WMO geïmplementeerd worden. Vervolgens zal gekeken worden op basis van behoeften wat er specifiek voor deze groep nog aanvullend nodig is.

5.9 Prestatieveld 9: Verslavingsbeleid

5.9.1. Beschrijving

Ambulante verslavingszorg doelt op activiteiten bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van bestrijding van overlast door verslaving. Alle individuele geneeskundige verslavingszorg wordt daartoe niet gerekend. De doelgroep van dit

prestatieveld zijn burgers die verslaafd zijn aan alcohol, drugs, gokken of medicijnen. Net zoals bij de voorgaande prestatievelden 7 en 8 valt ook prestatieveld 9 onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente.

5.9.2 Huidige stand van zaken

Centrumgemeente Zwolle heeft over maatschappelijke opvang en vrouwenopvang beleidskaders opgesteld. Het beleidskader dat betrekking heeft op prestatieveld 9 is 'Maatschappelijke Opvang en Ambulante verslavingszorg Regio Zwolle'. Op het gebied van verslavingszorg wordt door de centrumgemeente ingezet op alcoholmatiging, terugdringen van toenemende cocaïneproblematiek en gokverslaving. Lokaal is het wenselijk dat er met name ingezet wordt op het terugdringen van alcoholgebruik, met name bij de jeugd (dit valt tevens onder prestatieveld 2).

Centrumgemeente Zwolle heeft bezuinigingen aangekondigd die gevolgen kunnen hebben voor de regionale inzet op prestatieveld 9 (o.a. subsidiëring Tactus). Wat betreft alcoholmatiging komt er zowel een geldstroom van de centrumgemeente als van de regiogemeenten zelf. De toekomst zal moeten uitwijzen welke activiteiten de centrumgemeente gaat doorzetten en wat de regiogemeente zelf kan oppakken en/of in stand kan houden. Zowel de gemeente Staphorst als Zwartewaterland voeren een actief alcoholmatigingsbeleid wat tot dusver hoofdzakelijk gericht is op handhaving.

5.9.3 Waar willen we naar toe?

Een speerpunt in het lokale verslavingsbeleid voor beide gemeenten is het terugbrengen van alcoholgebruik onder jongeren (zie ook prestatieveld 10: gezondheidsbeleid). Belangrijk hierbij is dat het beleid aan het Centrum voor jeugd en gezin gekoppeld wordt en dat vanuit de CJG's (jongerenwerk) een eenduidige aanpak ontstaat in de aanpak van alcoholmatiging en andere verslavingsproblematiek. Deze aanpak wordt deels ingevuld door de nieuwe drank- en horecawet en koppeling van het ketenbeleid. De komende periode zal meer ingezet worden op preventie, al dan niet in samenwerking met het Centrum voor Jeugd & Gezin.

5.9.4 Hoe komen we daar?

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland apart?

1) In Staphorst wordt ingezet op het project 'Smart connection', uitgevoerd door verslavingszorg Tactus. Dit project is voor en door jongeren van 16 tot 24 jaar. Een gezonde leefstijl staat voorop en verantwoord omgaan met alcohol is daar een onderdeel van. 'Smart connection' belooft jongeren voor gezond gedrag.

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland gezamenlijk?

1) Alle scholen dienen alcoholvoorlichting op te nemen in hun basisprogramma. Dit om de preventie in een vroeg stadium te kunnen inzetten. Op deze manier hebben alle schoolgaande kinderen voor hun 12^e een preventieve voorlichting gehad m.b.t. het gebruik van alcohol.

2) De gemeenten rondom Zwolle ontwikkelen een sluitende aanpak op het gebied van maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid (prestatievelden 7, 8 en 9). Er vindt regionaal ambtelijk vooroverleg en bestuurlijk overleg plaats over de bovengenoemde onderwerpen. Tijdens deze overleggen worden de plannen voorgelegd aan de regiogemeenten en kunnen gemeenten hun visie ten aanzien van het voorgestelde beleid geven/beïnvloeden.

5.10 Prestatieveld 10: Gezondheidsbeleid

5.10.1. Inleiding

De gemeente heeft de opdracht, om in navolging op het landelijke gezondheidsbeleid, een lokaal gezondheidsbeleid te ontwikkelen. Met ingang van 1 oktober 2011 dienen gemeenten de landelijke prioriteiten, zoals opgenomen in de landelijke nota gezondheidsbeleid, in acht te nemen. De landelijke speerpunten zijn overgewicht, diabetes, depressie, roken en schadelijk alcoholgebruik. Een belangrijk accent ligt hierbij op het bewegen. Vanuit het ministerie VWS komen er ook extra financiële middelen voor gemeenten beschikbaar om het sporten en bewegen in de buurt te promoten en een goede invulling te geven. Deze landelijke speerpunten dienen te worden vertaald in gemeentelijke doelstellingen, acties en resultaten die de gemeente van 2012 tot en met 2015 wil realiseren.

5.10.2. Huidige stand van zaken

Veel aandacht is er uitgegaan naar de jeugdgezondheidszorg. In regio IJsselland hebben de gemeenten zich uitgesproken voor één integrale JGZ en daarmee voor het opheffen van de knip tussen de 0-4 jarigen JGZ en de JGZ 4-19 jarigen. Het integraal onderbrengen van de 0-19 jarigen JGZ binnen de GGD heeft daarbij de voorkeur. Het besluit is genomen en hiermee is de basis gelegd om de overheveling verder vorm te gaan geven.

Op gemeentelijk niveau heeft hiernaast vooral de alcoholpreventie jeugd en de problematiek van de ouderen centraal gestaan. Zowel binnen de gemeente Staphorst als de gemeenten Zwartewaterland is er met gerichte activiteiten actief ingezet op het terugdringen van het alcoholgebruik door de jeugd. In beide gemeenten zijn trajecten

binnen de basisscholen uitgevoerd. In Staphorst is dat het programma 'De Gezonde school'. Zwartewaterland heeft ingehaakt op het digitale programma 'Op tijd voorbereid'. Daarnaast zijn er voorlichtingsactiviteiten georganiseerd voor de jeugd van 12+. De gemeente Staphorst participeert ook binnen het project 'Smart Connection'. Belangrijke input voor het lokale gezondheidsbeleid is aangeleverd door GGD gezondheidsmonitoren, die voor de jeugd, de volwassenen en de ouderen worden uitgevoerd.

Hieruit zijn verschillende acties voortgekomen. Een voorbeeld is het echtscheidingsspreekuur dat binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin van de gemeente Zwartewaterland van start is gegaan. Dit is ondermeer gebeurd n.a.v. het signaal uit de monitor kinderen 0-12 jaar, waar echtscheidingsproblematiek thuis als een belangrijk thema uit naar voren kwam. Om meer zicht te krijgen op de eenzaamheidsproblematiek die uit de ouderenmonitor naar voren kwam zijn ouderen aan huis ondervraagd. De uitkomsten zullen worden gebruikt om daar gericht beleid op te ontwikkelen.

5.10.3 Waar willen we naar toe?

Tijdens de werkbijeenkomst met jeugdarts, verloskundige, beleidsmedewerker GGD en beleidsmedewerkers Sport en gezondheidsbeleid van de gemeenten is het gezondheidsbeleid tegen het licht gehouden en zijn de speerpunten voor 2012-2015 geformuleerd. Voor een deel staat de periode 2012-2015 in het teken van het voortzetten van beleid. Alcoholpreventie jeugd zal ook de komende periode alle aandacht vragen. Meer nadruk krijgt het overgewicht. Dit sluit ook aan bij het landelijke beleid waar overgewicht centraal staat. Dit levert voor de periode 2012-2015 de volgende speerpunten op:

- **Alcoholpreventie jeugd**

Belangrijk is om alcoholpreventie jeugd zo vroegtijdig mogelijk in te zetten. De groepen 7 en 8 van de basisscholen zullen nauw betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. Een belangrijker accent komt er daarnaast op de leeftijdsgroep van 12 tot 16 jarigen. Uit de gezondheidsmonitor blijkt, dat ruim 70% van de jongeren voor zijn of haar zestiende jaar is begonnen met het drinken van alcohol. De boodschap "zeg nee tegen alcohol onder de 16 jaar" zal nog nadrukkelijker onder de aandacht van de ouders en de jeugd worden gebracht.

- **Het tegengaan van overgewicht**

Het tegengaan van overgewicht vormt de komende beleidsperiode een belangrijk beleidsthema. Landelijk is er een zorgwekkende trend van een toename van overgewicht en die trend is ook hier lokaal waarneembaar. De verloskundigen constateren een stijging van het aantal zwangere vrouwen met een verhoogd BMI; nog steeds kampt zo'n 14% van de jeugd met overgewicht; ruim 40% van de volwassenen heeft hiermee te maken en bij de ouderen van 65 jaar en ouder is het percentage rond 70%. Van die 70% is er een percentage van ruim 50% met licht of matig overgewicht; bij 20% is er sprake van ernstig overgewicht. Acties zijn dan ook nodig. Dit is voor de gezondheid van belang en daarnaast vergroot overgewicht de kans op depressie bij jongeren en volwassenen. De risico's van overgewicht zullen

nadrukkelijker onder de aandacht moeten worden gebracht; ouders zullen moeten worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid; ouders onderschatten in sommige gevallen de invloed die zij daar zelf op kunnen uitoefenen; basisscholen zullen moeten worden betrokken om het belang van gezond eten onder de aandacht van de jeugd te brengen; en het sporten en bewegen voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen zal meer gepromoot moeten worden.

- **Sporten en bewegen in de buurt**

Vanuit de landelijk overheid komen er extra financiële middelen beschikbaar om het sporten en bewegen in de buurt een extra impuls te geven. Deze nieuwe regeling bouwt voort op de combinatiefunctie sport onderwijs en cultuur en heeft zowel betrekking op de jeugd als de volwassenen en ouderen. Dit stelt de gemeente in staat om nog meer onder de aandacht te brengen.

- **Meer aandacht voor mantelzorg**

Ook vanuit het gezondheidsbeleid wordt aandacht gevraagd voor de mantelzorgers. De overbelasting vergroot de kans dat er gezondheidsklachten ontstaan. Dit onderstreept extra belang om binnen het WMO beleid de mantelzorg de aandacht te geven.

5.10.4 Hoe komen we daar?

De prioriteiten en bovengenoemde speerpunten op het gebied van gezondheid zijn voor beide gemeenten identiek. Dat betekent dat de inzet van activiteiten grotendeels gezamenlijk opgepakt zullen worden. Interventies kunnen wel per gemeente verschillen. Hierdoor kunnen wij onderling van elkaar leren en onderzoeken welke interventie het meeste effect heeft voor het tegengaan van gezondheidsproblematiek.

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland apart?

Alcoholpreventie jeugd

1) Binnen het basisonderwijs zullen de programma's De gezonde school (gemeente Staphorst) en het digitale programma 'Op tijd voorbereid' (gemeente Zwartewaterland) zonder meer worden voortgezet.

2) In beide gemeenten zullen in goed overleg met het jeugdwerk acties worden ingezet gericht op de jeugd van 12+. Onderdeel hiervan is in ieder geval het project Smart Connection van Tactus Verslavingszorg. Binnen de gemeente Staphorst zijn hier goede ervaringen mee opgedaan en dit project zal zonder meer een vervolg krijgen.

3) De gemeente Zwartewaterland overweegt om keukentafelgesprekken met ouders te organiseren. Aan de keukentafel gaan ouders met elkaar in gesprek over het alcoholgebruik van de jeugd. Op kleine schaal zullen hiervoor eerst ervaringen worden opgedaan.

Wat doen we als gemeente Staphorst en Zwartewaterland gezamenlijk?

1) Vervolg ´Puberende brein´

In beide gemeenten is met veel succes een voorlichtingsbijeenkomst met als onderwerp Het Puberende Brein georganiseerd. De preventieafdeling van Dimence verzorgde de voorlichting. De opkomst was groot en er was een grote openheid onder de ouders om over dit onderwerp te praten.

In de gemeente Zwartewaterland is tijdens de avond ook een relatie gelegd met het alcoholgebruik. Tactus Verslavingszorg was tijdens de voorlichtingsbijeenkomst zelf ook aanwezig. Gedacht wordt aan een vervolg op deze bijeenkomst, maar dan nader toegespitst op het alcoholgebruik.

2) Overgewicht

Overgewicht jeugd zal vooral de aandacht krijgen via de combinatiefunctie onderwijs sport en cultuur. Beide gemeenten geven uitvoering aan de combinatiefunctie. De combinatiefunctie zal worden gebruikt om het gezond eten nadrukkelijker binnen de scholen op de agenda te krijgen. Daarnaast zal vooral het sportief bewegen als ingang worden gebruikt om de toename van overgewicht een halt toe te kunnen roepen.

3) Inzet op BeweegKuur

De BeweegKuur is een gecombineerde leefstijlinterventie voor mensen met obesitas en mensen met overgewicht in combinatie met een (andere) risicofactor, bijvoorbeeld diabetes type 2. De huisarts, de leefstijladviseur, de diëtist en indien nodig de fysiotherapeut begeleiden de deelnemer(s) naar een actievere en gezonde(re) leefstijl. Sportservice Overijssel is betrokken bij de invoering van de beweegkuur in de regio IJsselland. Doel is een (betere) samenwerking tussen de eerstelijns gezondheidszorg en de publieke gezondheidszorg door lokale netwerken op te zetten waarin minimaal de gemeente, eerstelijns zorg, welzijn en het sport- en beweegaanbod en patiënten zijn vertegenwoordigd. Het is de bedoeling dat de BeweegKuur in 2012 opgenomen wordt in het basispakket van de zorgverzekering.

4) Sporten en bewegen in de buurt

De werkgroepbijeenkomst heeft diverse ideeën opgeleverd om het sporten en bewegen een impuls te geven:

- In Zwartewaterland zijn er concrete ideeën voor een beweegtuin voor ouderen.
- Verder wordt er gedacht over: samen wandelen met een beweegmaatje (Staphorst) op een vast moment in de week.
- Er zijn nu al sportverenigingen die wedstrijden/trainingen afstemmen op bijbaantjes van jongeren in het weekend. Vanwege een bijbaan hoeven jongeren daardoor niet af te haken. Dit kan als voorbeeld dienen voor andere sportverenigingen.

- Met sportverenigingen in gesprek gaan over mogelijkheden voor sporten in gezinsverband.
- Daarnaast zetten beide gemeenten erop in om de combinatiefunctie sport onderwijs en cultuur een verder vervolg te geven.
- Nieuw voor de gemeente wordt de regeling Sporten en bewegen in de buurt. Hier liggen kansen voor het buurtsportwerk om daar een functie in te gaan vervullen.

5) Mantelzorg

Voor de mantelzorg wordt aangesloten bij de voorgestelde activiteiten bij prestatieveld 4, te weten:

- Onderzoek naar maatjesprojecten (mantelzorg)
- Onderzoek naar respijtzorg (mantelzorg)
- Deskundigheidsbevordering / aanbieden van cursussen (mantelzorg).

De activiteiten zijn gericht op het ontlasten van de mantelzorgers en daarmee op het verkleinen van de gezondheidsrisico's.

6. Financiering

6.1 Dekking

In hoofdstuk 5 zijn de acties uitgezet voor het Wmo-beleid voor de komende jaren. Aan deze acties zijn geen budgetten gekoppeld. Dit betekent dat er geen aparte of bijkomende budgetten worden vrijgemaakt voor het doorvoeren van het benoemde beleid. Reden is dat wij voor de dekking van de kosten uitgaan van de budgetten zoals opgenomen in de Meerjarenbegroting 2012-2015 van de gemeente Staphorst en de gemeente Zwartewaterland. Overigens gaat het veelal om procesmatige aanpassingen en niet zozeer om aanschaf van nieuwe producten. In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelingen in de financiering. Daarbij moet rekening worden gehouden met het Kantelingsprincipe: enerzijds vergt dit een investering, anderzijds is hier 'winst' mee te halen. Daar zullen wij in paragraaf 6.2 nader op ingaan. In paragraaf 6.3 benoemen wij risico's die er kleven aan de uitvoering van de Wmo op financieel gebied.

6.2 Ontwikkelingen in de financiering

Door invoering van de kanteling vindt er een wijziging plaats in de verdeling van kosten en baten van de Wmo. Hieronder zijn de (verwachte) financiële gevolgen van het invoering van de kanteling globaal in beeld gebracht.

Duidelijk wordt dat in een gekantelde situatie kosten opgedreven worden doordat:

- meer tijd wordt besteed aan vraagverheldering en het doorspreken van oplossingen;
- medewerkers een hoger functieniveau hebben;
- arrangementen vaker eigen verantwoordelijkheid, sociale netwerken en algemene voorzieningen bevatten;
- meer mensen worden bereikt.

Besparingen worden gerealiseerd omdat:

- een groter deel van de burgers geen aanvraag voor een individuele aanvraag indient;
- er minder bezwaar wordt gemaakt;
- de duurzaamheid van arrangementen hoger is;
- de zorgcarrière van cliënten mogelijk 'vlakker' is;

- arrangementen minder vaak individuele voorzieningen bevatten omdat alternatieve oplossingen worden gevonden in de sfeer van eigen verantwoordelijkheid, sociale netwerken en algemene voorzieningen.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) verwacht dat:

- de uitvoeringskosten per cliënt kunnen stijgen met ongeveer 20%;
- er een aanzuigend effect kan ontstaan van ongeveer 7,5%;
- de uiteindelijke potentiële bruto-besparing verschilt per type voorziening;

➤ Hulp bij het huishouden	25-30 %
➤ Woningaanpassingen	20-25 %
➤ Scootmobielen	10-15 %
➤ Overige vervoersvoorzieningen	5-10 %
➤ Collectief vervoer	30-40 %
➤ Rolstoelen	15-20 %

Bovengenoemde percentages zijn landelijke gegevens en kunnen afwijken van een stedelijk gebied of een plattelandsgemeente (Bron: VNG).

Van belang is aan te merken met de komst van nieuwe taken dat dit een invloed heeft op de financiering en de uitgaven van de Wmo. De gelden die komen vanuit de decentralisatie van de jeugdzorg en de extramurale begeleiding zullen gevoegd worden aan het totale Wmo-budget. Echter, voor beiden geldt al dat ten opzichte van huidige situatie een korting wordt doorgevoerd van respectievelijk 10%, respectievelijk 5%. De bedragen voor deze nieuwe taken nemen we nog niet mee. Er is namelijk nog geen concreet beeld van het werkelijk budget. Voor de begeleiding gaat het landelijk bijvoorbeeld om ca. € 3 mrd. Voor Zwartewaterland komt dit neer op ca. € 3 mln, Staphorst zit hier iets onder. Landelijk moet dit verder nog ingevuld en bepaald worden.

6.3 Risico's

De Wmo is een wet die gebonden is aan de samenleving. Direct geredeneerd hiermee kunnen ontwikkelingen in de samenleving daarmee een invloed hebben op de benodigde omvang aan voorzieningen en het hiermee gepaard gaande budget.

Risico's die we noemen zijn de volgende:

- a. vergrijzing: beide gemeenten zullen licht vergrijzen, er is op dit moment nog veel aanwas van jeugd, maar vergrijzing treedt al wel op; dit kan er op duiden dat het aantal mensen dat een beroep op een voorziening doet, gaat toenemen (bij individuele voorzieningen is de grootste cliëntengroep ouderen)
- b. komst van gehandicaptenvoorzieningen: dit speelt met name in Zwartewaterland. Met de komst van gehandicaptenvoorzieningen komen ook mensen met een beperking naar Zwartewaterland. Dit leidt tot een extra vraag naar voorzieningen.
- c. nieuwe taken: beschreven zijn al de nieuwe taken die gemeenten krijgen. Op het budget volgt een korting. Echter, de vraag naar begeleiding kan gaan groeien de komende jaren door onder meer de vergrijzing. Dit kan ertoe leiden dat op dit onderdeel het budget niet meer toereikend is. Constante monitoring is dan van belang.

- d. extramuralisering en deconcentratie: deze beide ontwikkelingen leiden tot tot een grotere Wmo-doelgroep. Hiermee wordt het beroep op voorzieningen vergroot. Extramuralisering houdt in dat de zorg buiten de muren van een instelling gegeven wordt. Afhankelijk van de zorgvorm wordt dan een beroep gedaan op diverse Wmo-voorzieningen. Deconcentratie houdt in dat voorzieningen meer verspreid worden en meer in de wijk komen. Dit leidt tot minder mogelijkheden voor collectieve inzet van voorzieningen op 1 locatie. Ook kan dit ertoe leiden dat eenzaamheidsproblematiek ontstaat.

Van belang is dat de risico's onderkend worden. We gaven al aan dat voortdurend de uitgaven gemonitord worden. Aanpassing van beleid is dan noodzakelijk. Bij doorvoeren van aanpassingen wordt dan uitgegaan van

- a. zoveel mogelijk oplossen in de eigen omgeving
- b. indien voorzieningen nodig zijn, zoveel mogelijk eerst via algemene (welzijns)voorzieningen, daarna pas collectief en tenslotte pas individueel
- c. oud beleid inruilen voor nieuw beleid

7. Samenvatting

Tot slot maken wij een alomvattend overzicht van de acties gekoppeld aan de prestatievelden.

PRESTATIEVELD

SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

1.1	Ontwikkelen van MFA in Staphorst.	2015
1.2	Burger goed en tijdig informeren bij projecten.	Continu

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

1.3	Ontwikkelen van brede welzijnsstichting? (onderzoeken of we dit apart of samen doen)	2012 e.v.
1.4	Naam Wmo-raad invoeren. Mogelijkheden samenwerking Wmo-raden onderzoeken.	2012

PRESTATIEVELD 2

PREVENTIEVE ONDERSTEUNING BIJ OPVOEDEN EN OPGROEIEN

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

2.1	Staphorst: doorontwikkeling CJG (als enige spil, positie jeugdwerk)	Continu
2.2	Zwartewaterland: doorontwikkeling CJG (transitie jeugdzorg)	Continu
2.3	Zwartewaterland: ruimte in CJG beschikbaar stellen aan Jong Zwartewaterland	2012
2.4	Zwartewaterland: totale aanbod sociale vaardigheidstrainingen onderzoeken	2012

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

2.3	Provinciaal experiment ivm transitie jeugdzorg	2013 e.v.
------------	--	------------------

PRESTATIEVELD 3**INFORMATIE, ADVIES EN CLIENTONDERSTEUNING*****Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?***

2.2	Kerngerichte hulpteams	2013
------------	------------------------	-------------

2.3	Prestatie-afspraken MEE	2012
------------	-------------------------	-------------

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

2.1	Collectief informeren van burgers. Uitbrengen Wmo-krant.	2012
------------	--	-------------

2.4	Uitvoeringsnotitie Wmo en arbeidsmarktbeleid + minimabeleid	2013
------------	---	-------------

PRESTATIEVELD 4**STIMULEREN VRIJWILLIGERSWERK EN ONDERSTEUNEN MANTELZORGERS*****Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?***

4.1	Staphorst: Uitvoering geven aan basisfuncties	2012 e.v.
------------	---	------------------

4.2	Zwartewaterland: Uitvoering geven aan basisfuncties	2012 e.v.
------------	---	------------------

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

4.3	Onderzoek naar samenwerkingsmogelijkheden voor maatjesprojecten, respijtzorg, cursussen mantelzorgers, inzet Stichting Present en deelname regionale netwerken	2012 e.v.
------------	--	------------------

PRESTATIEVELD 5**ALGEMENE VOORZIENINGEN*****Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?***

5.1	Inventarisatielijst algemene voorzieningen	2012
------------	--	-------------

5.3	Aanpak eenzaamheid ouderen: continuering welzijnsactiviteiten, afspraken maken over rol van verwijzers	2012
------------	--	-------------

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

5.2	Implementatieplan decentralisatie extramurale begeleiding	2012
------------	---	-------------

5.4	Aanpak overgewicht ouderen	2013
------------	----------------------------	-------------

5.5	Uitvoeringsnotitie gehandicapten- en GGZbeleid	2014
------------	--	-------------

PRESTATIEVELD 6 COLLECTIEVE EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

5.4	Wijzigen van intake (van aanvraag naar aanmelding)	2012
------------	--	-------------

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

5.1	Invoering gekanteld verstrekkingenbeleid (verordening c.a.)	2012
5.2	Informatiebijeenkomst over Kanteling voor welzijnswerkers	2012
5.3	Onderzoek invoering vermogenstoets	2012
5.5	Decentralisatie extramurale begeleiding	2012

PRESTATIEVELD 7 MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

4.1	Inzet op proactief handelen / afstemming met handhaving	Continu
4.2	Onderzoeken mogelijkheid VIS2 op Nazorg ex-gedetineerden – effectrapportages	2012 – 2013

PRESTATIEVELD 8 OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

4.1	Onderzoeken mogelijkheid meer begeleid wonen trajecten (Staphorst)	2012 – 2015
4.2	Integraal werken op gebied van OGGZ / afstemming met handhaving	Continu

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

4.3	Uitvoeringsnotitie GGZ-beleid	2014
------------	-------------------------------	-------------

PRESTATIEVELD 9
VERSLAVINGSZORG
Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland apart?

4.1	Alcoholvoorlichting op elke school (Staphorst)	Continu
4.2	Project alcoholmatigingsbeleid 'Smart Connection' (Staphorst)	2012 - 2015

Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

4.1	Beleid centrumgemeente Zwolle beïnvloeden	Continu
------------	---	----------------

PRESTATIEVELD 10
GEZONDHEIDSBELEID
Wat doen we als Staphorst en Zwartewaterland samen?

4.1	Alcoholpreventie Jeugd	2012 - 2015
4.2	Aanpak overgewicht	2012 - 2015
4.3	Sporten en bewegen in de buurt	2012 - 2015
4.4	Mantelzorg	2012 - 2015